

Nr 1

*Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till
bankoutskottet avgivna berättelse.*

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1967, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Stähle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (h), Hilding (fp), Nils Theodor Larsson (cp), Lundin (s) och Enarsson (h);

från a n d r a kammaren: herrar Regnéll (h), Berglund (fp), Franzén i Motala (s), Rask (s), Fridolfsson i Rödeby (s) och Ullsten (fp).

Till Riksdagens Bankoutskott

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges Riksbank får fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1967. Valutastyrelsens berättelse samt en redogörelse för riksbankens jubileumsfonds finansiella ställning vid utgången av 1967 bifogas.

Kreditpolitiken

Bedömningen av konjunkturutsikterna för 1967 vid början av året pekade på en fortsatt ganska svag tillväxt av den totala efterfrågan och produktionen under våren medan det var sannolikt att ett uppsving skulle inträffa under senare hälften av året, varigenom den totala produktionsökningen väntades stiga till 4 %. Bytesbalansen med utlandet, som försämrats påtagligt under 1965 och sedan något förbättrats 1966 beräknades bli ungefär oförändrad med ett importöverskott på ca 1 700 mkr.

Den faktiska utvecklingen under året kom att i väsentliga avseenden avvika från den förväntade. Den inhemska efterfrågan blev något svagare än väntat och några märkbara uppsvingstendenser framträdde inte under hösten. Den totala produktionsökningen stannade vid drygt 3 %. Bytesbalansen, å andra sidan, utvecklades gynnsammare än väntat och importöverskottet och därmed även hela bytesbalansens underskott reducerades kraftigt.

De i denna situation vidtagna stabiliseringspolitiska åtgärderna var naturligen avsedda att motverka konjunkturavmattningen och dess effekter på sysselsättningen.

Kreditpolitiken hade lättats redan under andra halvåret 1966, ehuru diskontot varit oförändrat 6 % sedan höjningen i juni. Straffräntan vid bankernas upplåning i riksbanken hade avskaffats i sin generella form i juli 1966 och kvarstod endast för banker som ej uppfyllde likviditetskvotskraven. Bankernas upplåning i riksbanken reducerades. Deras likviditetskvoter steg mer än vad som förklaras av säsongmässiga faktorer.

Under första halvåret 1967 sänktes riksbankens diskonto i två etapper med sammanlagt en procentenhet. Den första sänkningen, från 6 till 5 1/2 %, gjordes fr. o. m. den 3 februari och den andra, från 5 1/2 % till 5 %, fr. o. m. den 10 mars. Bankernas räntesatser vid in- och utlåning följde vid båda tillfällena diskontot, varigenom den högsta inlåningsräntan blev 5 3/4 %. Emissionsräntorna för långa obligationer föll även med diskontosänkningens fulla be-

lopp till $5\frac{3}{4}\%$ för de hypoteksinstitutsobligationer som ligger lägst i ränteavseende. Den relativt starka nedgången i de långa räntorna får ses mot bakgrunden av läget under våren på obligationsmarknaden, som utmärktes av stark efterfrågan på nytt material från alla placerargrupperns sida och förväntningar om en större nedgång i diskontot än den som faktiskt realiserades.

Den statliga upplåningspolitiken och riksbankens marknadsoperationer bidrog också till likviditetsförbättringen inom banksystemet. Budgetöverskottet under första halvåret var mindre än föregående år och återbetalningen till riksbanken lägre. Vid början av hösten var bankernas kassalikviditet god och förbättrades senare genom det stora statliga utgiftsöverskottet. Någon stimulans från upplåningspolitikens sida var därför inte nödvändig, utan upplåningsoperationerna inriktades på att begränsa utgiftsöverskottets likviditetseffekt med bibehållande av ett mycket lätt läge; i detta syfte emitterades korta statslån vid två tillfällen och i november ett långt statslån. Riksbankens marknadsoperationer omfattade även köp av bostads- och industriobligationer.

Bankernas upplåningsbehov i riksbanken var betydligt lägre än föregående år. Deras genomsnittliga nettoställning per rapportdag var under första halvåret -393 mkr (1966 -488 mkr) och under andra halvåret fram till och med den 15 november $+6$ mkr (1966 -241 mkr). Bankernas likvida tillgångar i vid mening, inkluderande stats- och hypoteksobligationer och utländska valutor, steg under januari—november 1967 med $1\,540$ mkr mot 64 mkr under motsvarande period 1966.

Den lätta kreditmarknaden tillät en stark ökning av den totala kreditströmmen till stat, kommuner, bostäder och näringslivet. Den totala nettokreditgivningen (inkl. medel anskaffade genom aktieemissioner) synes ha uppgått till över 16 miljarder kronor mot ca 13 miljarder kronor 1966. En betydande del utgjordes av obligationsemissioner. De under året tecknade beloppen utgjorde $8\,995$ mkr (1966 $7\,160$ mkr). För andra låntagare än staten uppgick de tecknade beloppen till $6\,550$ mkr (1966 $5\,685$ mkr), varav bostadsinstituten tog $3\,825$ mkr (1966 $4\,180$ mkr), kommunerna 635 mkr (1966 460 mkr), näringslivet $1\,870$ mkr (1966 950 mkr) och utländska låntagare 100 mkr (1966 0 mkr). Huvuddelen av emissionerna ägde rum under våren av skäl som berörts tidigare; under hösten var emissionstakten påtagligt lägre. Bostadsinstitutens emissionsverksamhet skedde i form av löpande försäljning över året och avsåg till en tiondel finansiering av kontors- och affärshus.

Bostadsbyggandets finansiering har under 1967 icke lett till problem av samma typ som under 1965 och 1966. Efter diskussioner mellan representanter för regeringen, riksbanken, affärsbankerna, sparbankerna och postbanken träffades i början av året en överenskommelse att bankinstituten skulle bevilja byggnadskrediter till de byggnadsföretag som ingick i igångsättningsprogrammet för statligt belånade bostäder. I det läge som rått på kreditmarknaden synes det icke ha förelegat några svårigheter att realisera denna överenskommelse.

Som tidigare anmärkts utvecklades Sveriges bytesbalans med utlandet under

året i gynnsam riktning och underskottet reducerades påtagligt. Fram till utgången av oktober hade valutareserven stigit med 747 mkr mot 157 mkr under motsvarande period 1966.

Den 18 november beslöt den brittiska regeringen, efter konsultation med Internationella valutafonden, att sänka pundets paritetsvärde från US \$ 2,80 till 2,40 — en devalvering med 14,3 %. Bland andra länder som devalverade i detta sammanhang märktes Danmark och den danska kronans värde reducerades med 7,9 %. Av de större industriländerna följde emellertid icke något Storbritanniens exempel.

Bankofullmäktige — liksom regeringen, som till följd av Sveriges medlemskap i Internationella valutafonden jämväl hade att ta ställning till frågan — beslöt den 18 november att bibehålla den svenska kronans paritetsvärde oförändrat. Den svenska ekonomins styrka, vårt näringslivs konkurrensförmåga och utvecklingen av våra valutareserver motiverade klart att en nedskrivning av den svenska kronans värde icke företogs. En krondevalvering skulle också på ett avgörande sätt motverkat de tendenser mot lägre pris- och kostnadsstegringar som under det senaste året framträtt inom vår ekonomi. Även ur internationell synpunkt var det svenska beslutet tillfredsställande, eftersom det bidrog att begränsa devalveringsåtgärderna till ett fåtal länder, något som givetvis var nödvändigt för att syftet att återställa balansen i Storbritanniens utrikesbetalningar skulle uppnås.

Den brittiska devalveringen utlöste, vilket var väntat, en allmän oro på valutamarknaderna och förstärkte den stegring av räntenivån i de viktigaste länderna som fortgått sedan något halvår tillbaka. Sverige påverkades relativt starkt av denna oro, och under perioden 18 november—13 december strömmade utländska valutor till ett värde av ca en miljard kronor ut från riksbanken. Bland de transaktioner som låg bakom denna valutaförlust märktes särskilt utländska bankers omväxling av tillgodohavanden i svenska kronor, överföringar från utländska dotterbolag i Sverige, påskyndade importbetalningar samt i viss mån återbetalningar av svenska företags skulder i utlandet.

I detta läge måste man räkna med faran, att åtgärder för att säkra sig mot en krondevalvering kunde sprida sig till en större grupp av företag och att, oberoende härav, det faktum att Sverige var ett land med relativt låg räntenivå kunde leda till en viss valutautströmning. Bankofullmäktige beslöt därför den 14 december att vidtaga en serie åtgärder som skulle medföra en åtstramning av tillgången och höjning av priset på kortfristig kredit och klart visa att de svenska myndigheterna stod fast vid sitt beslut av den 18 november.

Åtgärderna omfattade först en höjning fr. o. m. den 15 december av riksbankens diskonto från 5 % till 6 %. Samtidigt infördes på nytt straffränteregler av samma typ som före juli 1966, dvs. banker skulle betala straffränta för upplåning i riksbanken som översteg 50 % eller 25 % av de egna fonderna; gränsen bestämdes med hänsyn till om banken uppfyllde de av riksbanken rekommenderade likviditetskvoterna. Straffräntesatsen sattes till 9 %. Vidare beslöt full-

mäktige att hemställa hos Kungl. Maj:t om förordnande om kassakvoter för bankaktiebolagen enligt 1962 års likviditets- och kassakvotslag. Kungl. Maj:t meddelade sådant förordnande den 15 december och den 21 december utfärdade riksbanken tillämpningsföreskrifter som innebar att fr. o. m. den 2 januari 1968 de fem största bankerna skulle ha minst 2% och övriga banker minst 1% av sin inlåning från allmänheten inestående på checkräkning i riksbanken. Slutligen beslöt fullmäktige att vid beräkning av likviditetskvoter hälften av en banks utländska nettotillgodohavanden skulle räknas som likvid tillgång; tidigare hade dessa tillgodohavanden i sin helhet inräknats bland de likvida tillgångarna.

Bankofullmäktiges åtgärder var förestavade uteslutande av omsorg om valutaställningen och av hänsyn till det internationella ränteläget. Den inhemska konjunktursituationen motiverade en fortsatt lätt kreditpolitik. Genom att omedelbara och kraftiga åtgärder vidtogs för att stoppa valutautströmningen skapades förutsättningar för att så snart som möjligt kunna lätta kreditåstramningen.

Bankernas annonserade in- och utlåningsräntor höjdes efter diskontohöjningen med en procentenhet med undantag av inlåningsräkningen med 12 månaders uppsägning för vilken höjningen blev $\frac{3}{4}$ procentenhet till $6\frac{1}{2}$ %. Emissionsverksamheten stoppade tillfälligt upp under andra hälften av december, men mot slutet av månaden erhöll de bostadsfinansierande instituten tillstånd att gå ut med emissioner till en räntesats som låg $\frac{3}{4}$ procentenhet högre än före diskontohöjningen.

Från den 15 december skedde ett återinflöde av valutor till riksbanken som fram till årets slut uppgick till 388 mkr. Över året som helhet hade därigenom den totala valutareserven minskat med 213 mkr; riksbankens andel hade minskat med 1 005 mkr och affärsbankernas andel stigit med 792 mkr.

Liksom under föregående år deltog Sverige aktivt i det internationella monetära samarbetet. Intresset var först koncentrerat på utarbetandet av beredskapsplanen för skapande av speciella dragningsrätter inom Internationella valutafonden. Dragningsrätterna avser att tillgodose behovet av ett supplement till existerande internationella reservtillgångar. En principöverenskommelse här om träffades vid valutafondens årsmöte, och ett detaljerat förslag skall föreligga senast den 31 mars 1968.

Överenskommelsen mellan riksbanken och Federal Reserve Bank of New York om ömsesidiga kreditfaciliteter har förlängts och utökades i november från 100 till 200 miljoner dollar. Den utgör en del av ett system av liknande arrangemang som nu sammanlagt omfattar, förutom Federal Reserve Bank, fjorton centralbanker och Internationella regleringsbanken och totalt avser ett belopp av 7 080 miljoner dollar. Överenskommelsen mellan de nordiska centralbankerna om kortfristiga valutakrediter har också utvidgats.

Sverige har också tagit del i olika arrangemang för stöd åt pundet. Den överenskommelse som ingicks i juni 1966 mellan Bank of England, nio andra centralbanker samt Internationella regleringsbanken förlängdes under året. Efter

punddevalveringen deltog Sverige i den standbykredit på 1 400 miljoner dollar som Internationella valutafonden ställde till Storbritanniens förfogande och i arrangemanget av utfästelser från vissa centralbankers sida om kortfristiga beredskapskrediter på sammanlagt ca 1 500 miljoner dollar.

Kreditmarknaden

Kreditförmedlingen på den organiserade kreditmarknaden var under 1967 av betydligt större omfattning än under 1966. Redan under andra kvartalet 1966 började kreditströmmen öka och expansionen fortsatte under hela 1967 (diagram A). För året som helhet torde kreditmarknaden totalt ha förmedlat krediter till ett värde av ca 16,5 miljarder kronor jämfört med 12,8 miljarder kronor under 1966.

Utvecklingstendensen för den totala upplåningen på kreditmarknaden under 1967 återspeglar framför allt förändringen av statens och bostadsbyggandets upplåning¹. Budgetbalansen försämrades påtagligt och staten tvingades låna betydande belopp. Bostadsbyggandet sköt ny fart under året, efter att ha legat på ungefär samma nivå under de två föregående åren, vilket innebar att allt större belopp kanaliserades till denna sektor. Även kommunerna tog upp krediter i större omfattning än året före (diagram C).

På utbudssidan svarade alla större placerargrupper för en större kreditgivning under 1967 än under 1966 (diagram D). Bland kapitalmarknadsinstituterna ökades framför allt allmänna pensionsfondens placeringsbehov, och detta förstärktes i viss mån genom att fonden upptog stora lån i affärsbankerna. Även försäkringsbolagen och sparbankerna visade en ökad placeringsförmåga. De senare ökade sin direkta utlåning mycket kraftigt framför allt till kommunerna men i viss mån även till bostadssektorn. Hos allmänna pensionsfonden och försäkringsbolagen dominerade däremot givetvis obligationsplaceringarna. Allmänheten visade inte heller detta år något intresse för obligationsplaceringar och aktieköpen avtog. Affärsbankernas totala kreditgivning expanderade snabbt under året. Deras placeringar i obligationer var omfattande i början av året men avtog efter hand till förmån för direkt långgivning. Riksbankens utlåning bestod utöver förvärv av statspapper huvudsakligen av förvärv av bostads- och näringslivsobligationer.

¹ Med olika sektors upplåning och utlåning avses kreditströmmar. Det är således ej fråga om utestående skulder och fordringar utan om *förändringar* av dessa.

För kreditströmmarna redovisas genomgående nettouppgifter, men även bruttouppgifter lämnas så långt sådana föreligger. Nettouppgifterna har vad gäller kapitalanskaffningen genom emissioner av obligationer, förlagsbevis och aktier beräknats som differenser mellan nya emissioner och återbetalningar. Nettobeloppen för reverslån och övriga s.k. direkta lån har i en del fall beräknats efter samma princip men i allmänhet som förändringar av nominella eller bokförda ställningsuppgifter. När bokförda ställningsuppgifter legat till grund för beräkningarna, har den korrigerings-, som ned- och uppskrivningar motiverar, inte alltid kunnat genomföras.

Diagram A. Kreditmarknaden

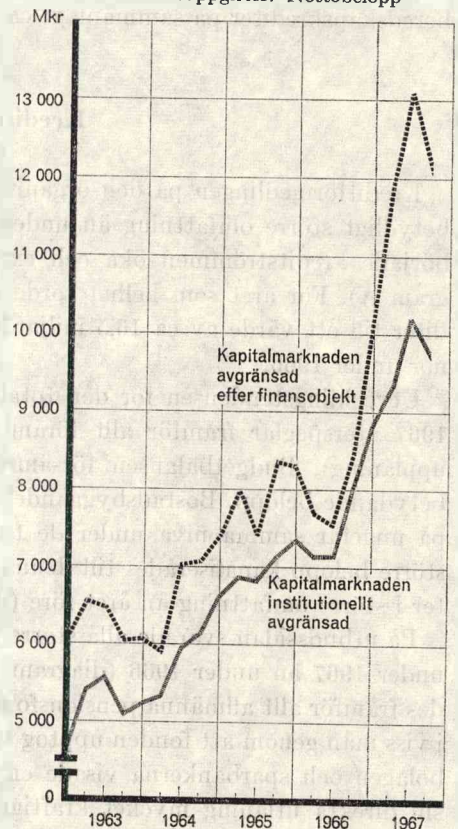
Total kreditgivning på den organiserade marknaden
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens totalbelopp.

Diagram B. Kapitalmarknaden

Långfristig kreditgivning på den organiserade marknaden
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens två sista rader.

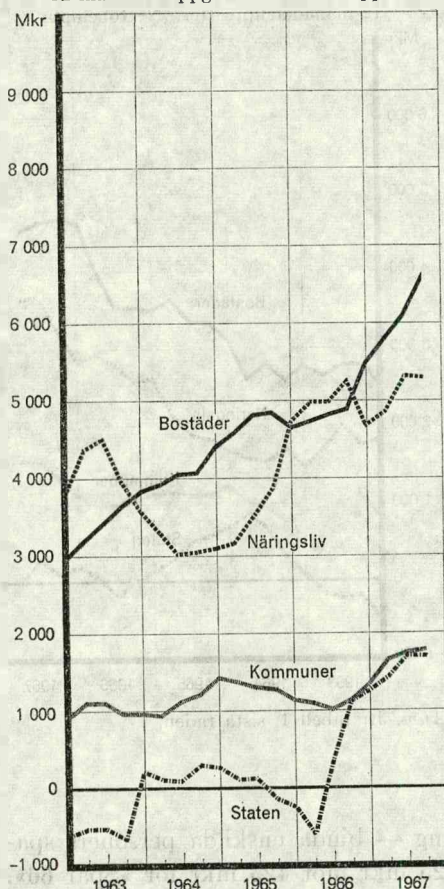
Utvecklingen hos olika låntagargrupper

Staten

Statsbudgeten slutade med ett underskott på 3 008 mkr för kalenderåret 1967. Fram till maj 1966 hade budgeten under flera år varit i det närmaste totalbalanserad. Från denna månad satte emellertid en försvagning in och under år 1966 nådde underskottet 1 252 mkr, varefter det fortsatte att växa 1967.

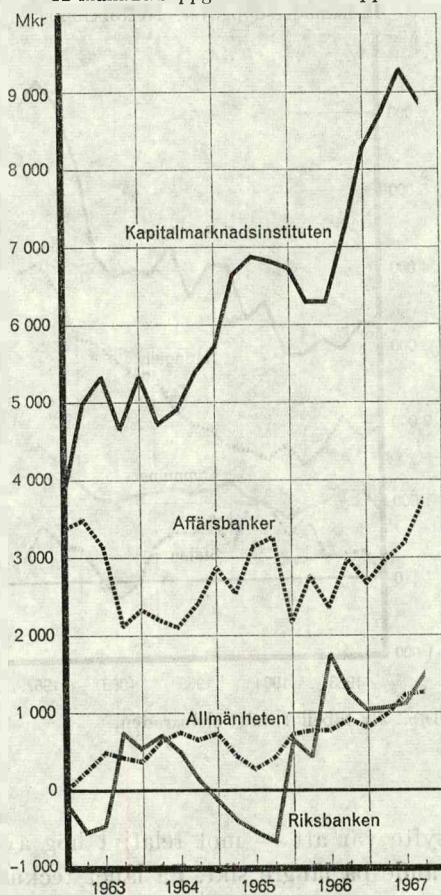
Statens inkomster och utgifter steg under 1967, men stegringstakten för de senare gick snabbare. Den relativt lägre tillväxten i skatteinkomsterna förklaras delvis genom den på grund av konjunkturen svagare inkomstexpansionen i landet. Den därmed sammanhängande köpbenägenheten ledde till att även tillväxten av de indirekta skatteinkomsterna avtog. Som tredje faktor kan nämnas de ovanligt stora överskjutande skatteåterbäringarna i slutet av året. Som

Diagram C. Upplåningen på kreditmarknaden

Fördelning på låntagare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, totalraden.

Diagram D. Utlåningen på kreditmarknaden

Fördelning på långgivare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

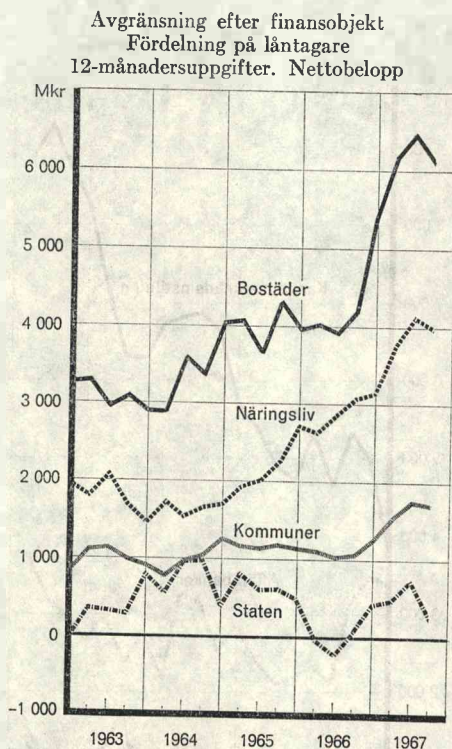
Anm. Jfr tabell 1, summakolumnen.

expansiv faktor på utgiftssidan verkade bl. a. kapitalinsatsen på 500 mkr till Sveriges Investeringsbank AB.

Av konjunkturpolitiska skäl motverkades den likviditetsskapande effekten av det statliga budgetunderskottet endast delvis av statsskuldspolitikens utformning. Under året emitterades ett premieobligationslån och ett långfristigt statslån på tillsammans 1 150 mkr. Å andra sidan återbetalades ett premieobligationslån från 1942 och ett räntebärande obligationslån från 1957 på sammanlagt 425 mkr. Totalt innebar statens transaktioner i långfristiga obligationslån en nettoupplåning på 723 mkr att jämföras med 448 mkr under 1966.

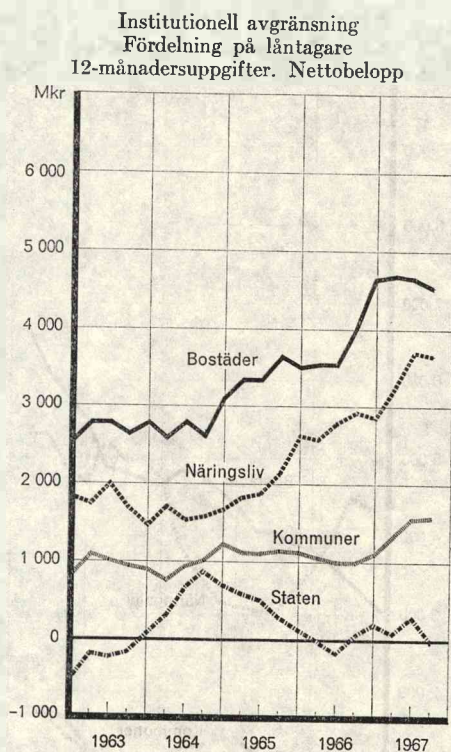
I likhet med 1966 utgavs i oktober ett sparobligationslån, »Spar 67», vars

Diagram E. Upplåningen på kapitalmarknaden

Anm. Jfr tabell 1, näst sista raden.

Diagram F. Upplåningen på kapitalmarknaden

Anm. Jfr tabell 1, sista raden.

syfte var att — mot relativt hög avkastning — binda enskilda personers sparande på längre sikt. På lånet tecknades 225 mkr mot 425 mkr för »Spar 66». Under året inbetalades på »Spar 67» 149 mkr. Dessutom inbetalades återstående delen av »Spar 66» med 150 mkr under året.

Beträffande statens kortfristiga låntagning kan nämnas att under året två korta obligationslån emitterades på ett sammanlagt belopp av 1 374 mkr. Tre korta lån, två från 1962 och ett från 1964, inlöstes på sammanlagt 897 mkr. Transaktionerna i skattkamarväxlar och korttidslån resulterade i en netto-upplåning på 1 445 mkr jämfört med 1 568 mkr 1966. Någon kortfristig utlåning till banker förekom ej vid årets utgång. Denna uppgick vid 1966 års slut till 439 mkr.

Den statliga upplåningen under 1967 resulterade i en relativt större ökning av de kortfristiga skulderna, 1 922 mkr, än av de långfristiga, 1 086 mkr. Återbetalningarna av statslån gjordes under första halvåret 1967 och de temporära svängningarna i budgeten finansierades med kortfristig upplåning huvudsakligen i riksbanken. Det under andra halvåret växande budgetunderskottet täck-

tes bl. a. genom de nya långa och korta obligationslånen, som till största delen togs upp av marknaden utanför riksbanken. Den övriga kortfristiga upplåningen skedde främst i riksbanken och i affärsbankerna. Under året fördelade sig statsskuldökningen med 350 mkr på riksbanken, 1 450 mkr på affärsbankerna och 1 200 mkr på övriga kreditgivare.

Kommunerna

Kommunernas *långfristiga bruttoupplåning* uppgick till närmare 2 800 mkr under 12-månadersperioden till och med juni 1967, en ovanligt kraftig stegring jämfört med motsvarande period ett år tidigare då siffran var 1 700 mkr. Trots växande amorteringar steg den *långfristiga nettoupplåningen* från 1 100 mkr ett år tidigare till 2 100 mkr. Den *kortfristiga nettoupplåningen* uppgick under perioderna i fråga till ungefär samma belopp, nämligen 100 mkr.

Av den *totala nettoupplåningen* upptogs under juli 1966—juni 1967 1 750 mkr på den organiserade marknaden mot 1 000 mkr för motsvarande period ett år tidigare. Upplåningen ökade således även här kraftigt och denna tendens synes ha bestått till senare under året (jfr uppgifterna per september i tabell 1). Upplåningen utanför den organiserade marknaden uppgick till 450 mkr under den aktuella 12-månadersperioden; ett år tidigare var motsvarande siffra 200 mkr.

Kommunernas likvida tillgångar, som ökade i betydande utsträckning under 1966 efter att ha minskat under en följd av år dessförinnan, fortsatte att stiga kraftigt under 1967. Vid halvårsskiftet var 12-månadersökningen 1 250 mkr mot ca 700 mkr ett år tidigare. De övriga finansiella tillgångarna — till största delen lån till kommunala bolag och stiftelser samt aktier i kommunala bolag — låg kvar på samma nivå. Detta innebar ett avbrytande av den tendens till ökning av sådana tillgångar, som pågått sedan länge.

Den privata sektorn

Till ekonomin utanför staten och kommunerna — här kallad den privata sektorn — kan nettoströmmen av krediter de tre senaste åren beräknas ha uppgått till 9 400, 10 000 resp. 12 000 mkr. Motsvarande siffror för staten och kommunerna kan uppskattas till 900, 2 600 och 4 500 mkr.

Bostadsbyggandets volym, som de två senaste åren legat under 1964 års rekordnivå, har enligt föreliggande beräkningar ökat högst väsentligt under 1967, eller med nära 13 %. I värde beräknas investeringarna ligga 18 % över fjolårets nivå.

Under 1967 kan den totala nettoupplåningen på öppna marknaden för bostadssektorns finansiering beräknas ha uppgått till 6 500 mkr (1965 5 500) vartill kommer statsbelåningen, som 1966 uppgick till ca 1 400 mkr. Under 1967 torde denna emellertid ej ha överstigit 1 000 mkr. I uppgifterna för bostadskreditgivningen ingår ej av de bostadsfinansierande hypoteksinstituten emitterade obliga-

Tabell 1 A. Kreditmarknaden 1966

Nettobelopp för 12-månadersperioden oktober 1965—september 1966. Mkr

Långgivare och finansobjekt	Låntagare				Summa
	Staten	Kommuner	Bostäder	Näringsliv	
1. Riksbanken	880	17	281	69	1 247
2. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	1 348	—	230	—	1 578
3. Obligationer	—488	17	51	51	—369
4. Direkta lån	20	—	—	18	38
5. Affärsbanker	37	100	572	2 276	2 985
6. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	174	—	—	—	174
7. Obligationer	— 86	50	116	27	107
8. Aktier	—	—	—	12	12
9. Direkta lån	— 51	50	456	2 237	2 692
10. Andra banker	— 59	576	1 798	629	2 944
11. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	16	—	—	—	16
*12. Obligationer	— 50	121	246	59	376
*13. Reverslån m. m.	— 25	455	1 552	570	2 552
14. Enskilda försäkringsinrättningar ...	— 22	75	641	504	1 198
15. Skattkamarväxlar	1	—	—	—	1
*16. Obligationer och förlagsbevis	— 23	— 2	400	79	454
*17. Aktier	—	—	—	106	106
*18. Reverslån m. m.	—	77	241	319	637
19. Offentliga försäkringsinrättningar ...	167	366	1 664	920	3 117
*20. Obligationer och förlagsbevis	172	137	1 578	615	2 502
*21. Reverslån m. m.	— 5	229	86	305	615
22. Allmänheten (restpost)	119	—11	—59	863	912
23. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	53	—	—	—	53
*24. Obligationer och förlagsbevis	— 6	—11	—59	—31	—107
*25. Aktier	—	—	—	894	894
26. Diverse	72	—	—	—	72
27. Kreditmarknaden totalt	1 122	1 123	4 897	5 261	12 403
28. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	1 592	—	230	—	1 822
29. Kortfristiga obligationer	—588	— 1	—	—85	—674
30. Långfristiga obligationer och förlagsbevis	107	313	2 332	885	3 637
31. Aktier	—	—	—	1 012	1 012
32. Affärsbankernas och riksbankens direkta lån m. m. (4 + 9)	— 31	50	456	2 255	2 730
33. Kapitalmarknadsinstitutens reverslån m. m. (13 + 18 + 21)	— 30	761	1 879	1 194	3 804
34. Diverse (26)	72	—	—	—	72
35. Kapitalmarknaden, avgränsad efter finansobjekt (30 + 31 + 33)	77	1 074	4 211	3 091	8 453
36. Kapitalmarknaden med institutionell avgränsning (med * markerade poster)	63	1 006	4 044	2 916	8 029

Anm. »Kreditmarknaden» omfattar i denna tabell statens, kommunernas, bostadssektorns och näringslivets totala upplåning i banker och försäkringsinrättningar samt deras kapitalanskaffning utanför bankerna och försäkringsinrättningarna genom emission av aktier, förlagsbevis och obligationer (för staten även andra finansobjekt än obligationer). Upplåningen är räknad netto, dvs.

Tabell 1 B. Kreditmarknaden 1967

Nettobelopp för 12-månadersperioden oktober 1966—september 1967. Mkr

Långgivare och finansobjekt	Låntagare				Summa
	Staten	Kommuner	Bostäder	Näringsliv	
1. Riksbanken	1 447	19	—166	198	1 498
2. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	1 203	—	—278	—	925
3. Obligationer	244	19	112	169	544
4. Direkta lån	—	—	—	29	29
5. Affärsbanker	—177	190	2 223	1 456	3 692
6. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	—232	—	—	—	—232
7. Obligationer	42	140	1 471	147	1 800
8. Aktier	—	—	—	35	35
9. Direkta lån	13	50	752	1 274	2 089
10. Andra banker	—512	985	1 832	716	3 021
11. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	—407	—	—	—	—407
*12. Obligationer	— 69	192	248	203	574
*13. Reverslån m. m.	— 36	793	1 584	513	2 854
14. Enskilda försäkringsinrättningar	— 4	91	631	641	1 359
15. Skattkamarväxlar	— 3	—	—	—	— 3
*16. Obligationer och förlagsbevis	— 1	48	441	264	752
*17. Aktier	—	—	—	92	92
*18. Reverslån m. m.	—	43	190	285	518
19. Offentliga försäkringsinrättningar ..	68	484	2 038	1 922	4 512
*20. Obligationer och förlagsbevis	73	208	1 948	1 510	3 739
*21. Reverslån m. m.	— 5	276	90	412	773
22. Allmänheten (restpost)	873	3	31	364	1 271
23. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	405	—	—	—	405
*24. Obligationer och förlagsbevis	25	3	31	—112	— 53
*25. Aktier	—	—	—	476	476
26. Diverse	443	—	—	—	443
27. Kreditmarknaden totalt	1 695	1 772	6 589	5 297	15 353
28. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	966	—	—278	—	688
29. Kortfristiga obligationer	3	—1	—	16	18
30. Långfristiga obligationer och förlagsbevis	311	611	4 251	2 165	7 338
31. Aktier	—	—	—	603	603
32. Affärsbankernas och riksbankens direkta lån m. m. (4 + 9)	13	50	752	1 303	2 118
33. Kapitalmarknadsinstitutens reverslån m. m. (13 + 18 + 21)	— 41	1 112	1 864	1 210	4 145
34. Diverse (26)	443	—	—	—	443
35. Kapitalmarknaden, avgränsad efter finansobjekt (30 + 31 + 33)	270	1 723	6 115	3 978	12 086
36. Kapitalmarknaden med institutionell avgränsning (med * markerade poster)	— 13	1 563	4 532	3 643	9 725

upplånade belopp har minskats med återbetalade. Riksbankens skattkamarväxelinnehav har minskats med statens tillgodohavanden i riksbanken, så att statens upplåning överensstämmer med budgetutfallet. Brister i källmaterialet har i en del fall nödvändiggjort uppskattningar.

Tabell 2. Inlåning hos bankerna

Mkr

	Förändringar i inestående belopp under 12-månadersperioden t. o. m. november			Ställning 30/11 1967
	1965	1966	1967	
Riksbanken	176	147	—259	1 002
Affärsbanker	1 202	2 331	4 716	33 465
Kapitalsamlings- och sparkasseräkning	302	842	1 384	12 855
Kapitalräkning med 12 månaders uppsägning	1 214	1 024	1 843	10 282
Kapitalräkning med 6 månaders uppsägning	—185	—116	540	1 390
Övriga räkningar	—129	581	949	8 938
Sparbanker	1 553	2 122	2 531	25 925
Postsparbanken	325	470	556	7 429
Postgiro	241	449	71	3 449
Centralkassor för jordbrukskredit	375	341	392	3 223
Summa	3 872	5 860	8 007	74 493

Anm. Siffrorna grundar sig på månadsstatistiken för respektive institutioner. För riksbanken avser uppgifterna andra insättare än banker och statliga myndigheter. Siffrorna för sparbanker är uppskattade med ledning av uppgifter från de 80 större sparbankerna.

tionslån för finansiering av kontors- och affärsfastigheter. Dessa har istället förts till näringslivet. Till bostadskreditgivningens ökning bidrog främst hypoteksinstitutens växande kreditförmedling, medan direktlånen låg på ungefär samma nivå 1967 som 1966.

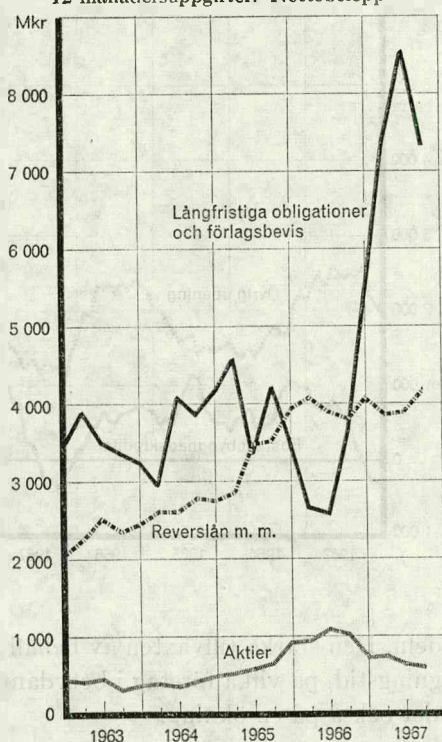
Affärsbankernas byggnadskreditgivning till bostads- och affärsfastigheter steg kraftigt under 1967 främst beroende på den ökade byggnadsaktiviteten jämsides med en förhållandevis lätt kreditmarknad. Sålunda disponerades 4 592 mkr bostadsbyggnadskrediter under 12-månadersperioden till och med november jämfört med 3 696 mkr motsvarande period ett år tidigare. Utnyttjandet låg varje månad betydligt över motsvarande tal för ett år tidigare. Avlyftningarna under motsvarande perioder utgjorde 3 607 mkr resp. 3 522 mkr. Den utestående disponerade summan ökades således med 985 mkr mot 174 mkr året före.

Affärsbankernas kontraktering av nya bostadsbyggnadskrediter tilltog kraftigt under andra halvåret 1966. Under första halvåret 1967 registrerades fortsatt höga tal, medan en viss avmattning kunde skönjas under senare delen av året. Under 12-månadersperioden till och med november kontrakterades krediter på 4 918 mkr mot 4 313 mkr ett år tidigare.

Näringslivets investeringar inkl. lager har enligt föreliggande statistik beräknats ligga på obetydligt högre nivå än 1966. Ökningen i volym uppgick till 1 % och i värde till 6 %. Volymmässigt låg byggnadsinvesteringarna inkl. underhåll kvar på den höga nivå som utmärkte 1966, medan maskininvesteringarna ökade

Diagram G. Kapitalmarknadsutbudet

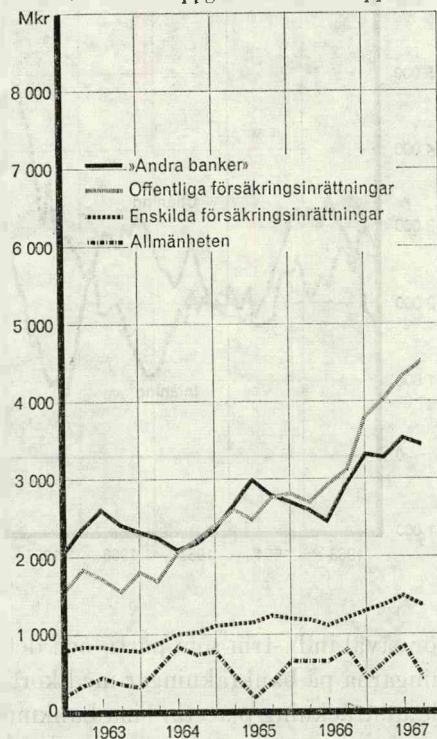
Avgränsning och fördelning efter
finansobjekt
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens rad 30, 31 och 33.

Diagram H. Kapitalmarknadsutbudet

Institutionell avgränsning
Fördelning på långgivare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens med * markerade rader.

med $5\frac{1}{2}\%$ mot $7\frac{1}{2}\%$ 1966. Den sedan några år avtagande tendensen i handelns investeringsverksamhet fortsatte även under 1967.

Näringslivets upplåning på den inhemska marknaden torde ha växt under 1967 efter att ha haft ungefär samma omfattning 1966 som 1965. Tillväxten föll i huvudsak på den stora obligationslåneutgivningen av såväl företagen direkt som av olika mellanhandinstitut. En stor del av dessa lån sögs upp av allmänna pensionsfonden, som därigenom kom att bli den stora nettokreditgivaren till näringslivet under 1967. Industrins kredittagning hos affärsbankerna blev däremot något lägre än året dessförinnan. Kapitalanskaffning genom utgivning av aktier minskade under 1967.

Likviditetsutvecklingen inom näringslivet torde under 1967 ha varit gynn-sammare för företagen än under närmast föregående år. Information saknas i stor utsträckning, men per september föreligger vissa uppgifter för stora och medelstora företag. Dessa visar en ökning av kassa och banktillgodohavanden

Diagram I. Affärsbankernas utlåning och inlåning

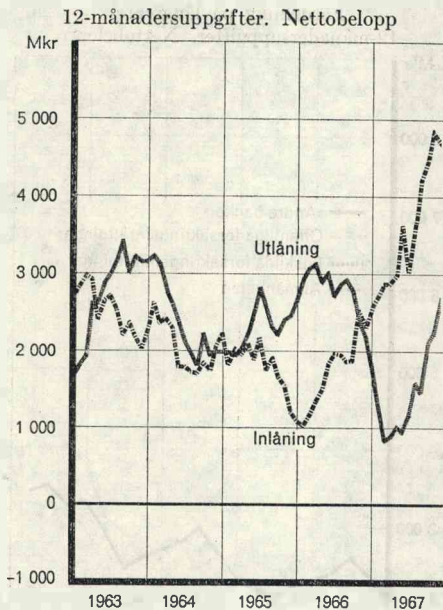
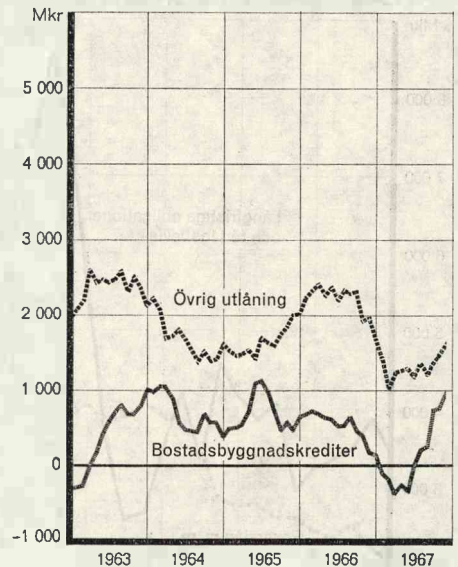

Diagram K. Affärsbankernas bostadsbyggnadskrediter och övriga utlåning

för såväl industrin som parti- och detaljhandeln. Den starka tillväxten av behållningarna på bankräkningar med kort uppsägningstid, på vilka företag i betydande utsträckning placerar sina bankmedel, tyder också på en ökning.

Utbudet på kapitalmarknaden

Med utgångspunkt från den presentation av kreditmarknaden som föreligger i tabell I kan man uppnå en avgränsning av kapitalmarknaden genom att ta sikte *antingen* på de finansobjekt, som normalt brukar hänföras till den långa marknaden, *eller* på placerarnas karaktär. Skillnaden utgöres därvid huvudsakligen av affärsbankernas och riksbankens förvärv av långa obligationer, som räknas in i siffrorna för kapitalmarknaden definierad efter finansobjekt men ej vid en institutionell avgränsning. Sammanföres de totala placeringarna i aktier, förlagsbevis och långfristiga obligationer med reverslånen hos kapitalmarknadsinstituten, vilket innebär att kapitalmarknaden avgränsats efter finansobjektens art, uppgår nettokreditgivningen under åren 1965—1967 till 8 300, 10 200 resp. 12 500 mkr. Vid en institutionell avgränsning erhålles beloppen 7 300, 8 800 resp. 11 000 mkr för samma period. I det senare fallet summeras kapitalmarknadsinstituten reverslångivning och värdepappersförvärv med de obligationer, förlagsbevis och aktier, som köpts av allmänheten. Beloppen för 1967 är uppskattade.

Tabell 3. Affärsbankernas utlåning

Månadsuppgifter. Nettobelopp. Mkr

	Bostadsbyggnadskrediter			Övrig utlåning			Totalt		
	1965	1966	1967	1965	1966	1967	1965	1966	1967
Januari	66	117	—155	253	460	200	319	577	45
Februari	124	153	87	— 36	69	—324	88	222	—237
Mars	142	110	— 66	443	524	755	585	634	689
April	94	40	144	46	—129	—114	140	— 89	30
Maj	155	149	77	534	661	676	689	810	753
Juni	81	— 26	308	82	—107	—226	163	—133	82
Juli	— 22	— 1	191	101	238	448	79	237	639
Augusti	—156	— 37	12	—170	—222	—387	—326	—259	—375
September	— 86	—284	220	475	520	686	389	236	906
Oktober	47	— 2	13	— 91	—481	—387	— 44	—183	—374
November	51	—182	36	462	513	665	513	331	701
December	137	118		— 58	—374		79	—256	
12-månadersperioden t. o. m. november ...	455	174	985	2 012	1 988	1 618	2 467	2 162	2 603

Nettoplaceringarna i långfristiga obligationer och förlagsbevis, som kraftigt expanderade under andra halvåret 1966, fortsatte att ligga på en hög nivå under 1967. För året som helhet torde de uppgå till 6 500 mkr jämfört med 5 500 mkr 1966. Vid kvartalsskiftet i september 1967 låg 12-månaderssiffran på 7 300 mkr (diagram G). Kapitalmarknadsinstitutens reverslånggivning synes ha flutit i samma takt som under år 1966 och stannade därför på ca 4 000 mkr. Placeringarna i aktier uppgick under året till 550 mkr mot 720 mkr för 1966. I dessa siffror ingår ej statens aktieteckning.

Den mest expansiva gruppen bland kapitalmarknadsinstituterna var de *offentliga försäkringsinrättningarna*, som helt domineras av allmänna pensionsfonden (diagram H). Fondens totala placeringsökning under 1967 torde ha uppgått till omkring 4 700 mkr. De s. k. återlånen uppgick till ca 200 mkr och placeringarna i obligationer, förlagsbevis och reverslån till ca 4 500 mkr. Under 1966 var fondens totala nettoplaceringar 4 200 mkr varav återlånen utgjorde 400 mkr. Resterande 3 800 mkr placerades i objekt av kapitalmarknadskaraktär. Under såväl 1966 som 1967 ökade fondens placeringsförmåga väsentligt genom att stora lån upptogs i affärsbankerna.

De *enskilda försäkringsinrättningarnas* nettoplaceringar under 1967 uppgick till omkring 1 400 mkr. Detta innebar en förbättring jämfört med 1965 och 1966, då siffran stannade vid 1 200 mkr. Uppgifter för perioden januari—september 1966 och 1967 tyder på en relativt kraftigare placeringsökning för sakförsäkringsbolagen än för livförsäkringsbolagen.

De totala placeringarna för de i tabell 1 under rubriken »Andra banker» sammanförda instituten förblev — i vad gäller långfristiga placeringar — av unge-

fär samma omfattning 1967 som 1966 dvs. 3 300 mkr. Bland instituten — sparbanker, postbanken och centralkassor för jordbrukskredit — registrerade sparbankerna en placeringsökning medan de två övriga något minskade sin kreditgivning. Den för sparbankerna mycket gynnsamma inlåningsutvecklingen bidrog till att dessas placeringsförmåga under året avsevärt förbättrades.

Affärsbankernas verksamhet

För affärsbankerna kom utvecklingen under 1967 att kännetecknas av en ökad nettoutlåning till allmänheten, betydande förvärv av hypoteksobligationer, en starkt växande inlåningsström och en markant förbättring av likviditeten.

Affärsbankernas nettoutlåning till allmänheten minskade påtagligt under senare delen av 1966 och denna tendens fortsatte under de första månaderna 1967. Efter halvårsskiftet steg utlåningen och för 12-månadersperioden till och med november uppgick nettobeloppet till 2 603 mkr jämfört med 2 162 mkr under motsvarande period ett år tidigare (diagram I).

I tabell 3 har nettoutlåningen till allmänheten delats upp i bostadsbyggnadskrediter och övrig utlåning. Som framgår av tabellen ökade speciellt nettokreditgivningen till bostadsbyggandet kraftigt. För 12-månadersperioden till och med november 1967 registrerades en nettoökning om 985 mkr att jämföras med 174 mkr för motsvarande period ett år tidigare. Den snabba ökningen av denna kreditgivning från juni 1967 hade föregåtts av en kraftig minskning från senare delen av 1966 till våren 1967 (diagram K). Utlåningen till andra ändamål utvecklades i stort sett efter samma mönster även om uppgången fick en något lugnare utveckling.

Utöver den direkta utlåningen bidrog affärsbankerna till kreditförsörjningen genom stora obligationsförvärv under 1967. Placeringarna hänförde sig till allra största delen till obligationer emitterade av de bostadsfinansierande hypoteksinstituten, även om stora förvärv av statsobligationer gjordes mot slutet av året. Affärsbankernas sammanlagda tillskott till bostadsfinansieringen dvs. nettoutlåningen till bostadsbyggandet jämte deras nettoförvärv av bostadsobligationer uppgick under 12-månadersperioden till och med november 1967 till 2 500 mkr jämfört med 750 mkr under motsvarande tid föregående år.

Insättarbehållningen i affärsbankerna steg i allt snabbare takt under 1967 och fortsatte därmed en utveckling som påbörjats redan i början av 1966 (diagram I). Ökningen under 12-månadersperioden till och med november 1967 uppgick till 4 716 mkr att jämföras med 2 331 mkr under motsvarande period ett år tidigare.

Affärsbankernas totala likvida tillgångar dvs. i huvudsak kassatillgångar, valutor, skattkamarväxlar och obligationer ökade synnerligen starkt under 1967. Vid utgången av november visade 12-månaderstalet en ökning på 3 246 mkr, vilket innebar en betydande förbättring jämfört med en siffra på 1 149 mkr un-

Tabell 4. Förändringar i bankernas likvida tillgångar

Mkr

	12-månadersperioden t. o. m. november		
	1965	1966	1967
<i>Påverkande faktorer</i>			
1. Total valutareserv	311	430	— 63
2. Statens kassamässiga utgiftsoverskott	—278	1 111	2 316
3. Statens upplåning exkl. lån hos riksbanken och affärsbankerna samt exkl. kortfristiga lån hos postbanken och allmänna pensionsfonden (ökn.-)	—219	—467	—846
4. Allmänhetens sedelinnehav (ökn.-)	—314	—449	—546
5. I riksbanken placerade investeringsfonder (ökn.-)	—175	—146	259
6. Övriga riksbankstransaktioner	—307	— 38	—261
7. Affärsbankernas nettoköp av hypoteksobligationer	689	578	1 556
8. Andra affärsbankstransaktioner	90	53	113
9. Summa	—203	1 070	2 528
<i>Affärsbankernas likvida tillgångar</i>			
10. Kassa, inhemska checkar och postremissväxlar ..	161	34	—115
11. Nettofordran på inhemska banker	— 96	335	489
12. Upplåning i riksbanken (ökn.-)	—389	71	—967
13. Dagslån gentemot riksgäldskontoret	24	—166	190
14. Skattkamarväxlar	—571	162	395
15. Nettofordran på utländska banker	— 19	196	888
16. Summa 10—15	—890	632	880
17. Korta statsobligationer	96	—119	532
18. Långa »	— 41	58	278
19. Korta hypoteksobligationer	212	102	269
20. Långa »	477	476	1 287
21. Summa 17—20	744	517	2 366
22. Summa (16+21)	—146	1 149	3 246
<i>Postbankens och allmänna pensionsfondens korta nettofordringar</i>			
23. Korta nettofordringar gentemot banker	— 55	— 91	—709
24. Korta nettofordringar gentemot riksgäldskontoret	— 2	12	— 9
25. Summa	— 57	— 79	—718

Anm. Positiva tal innebär ökning av de likvida tillgångarna, negativa innebär minskning.

der motsvarande period förra året (tabell 4). Bland de likvida tillgångarna registrerades de stora ökningstalen framför allt för posterna nettofordran på utländska banker och långa hypoteksobligationer. Som ovan nämnts ökade affärsbankerna även sitt innehav av statspapper. Bankernas genomsnittliga likviditetskvot — beräknad enligt riksbankens rekommendation som förhållandet mellan vissa tillgångar och skulder — uppgick vid slutet av november 1967 till 38,5 % jämfört med 33,3 % vid slutet av november 1966. Affärsbankernas net-

Tabell 5. Affärsbankernas nettoställning gentemot riksbanken

Mkr

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1962	17	25	6	52	-232	-285	12	-46	-307	-226	-220	-43
1963	-123	-236	-321	-376	-504	-665	-199	-86	-121	-16	-278	-181
1964	-33	-46	-258	-149	-180	-555	-437	-374	-289	-122	-419	-189
1965	-162	-173	-260	-61	-591	-965	-359	-208	-545	-506	-610	-364
1966	-321	-364	-588	-319	-803	-533	-194	-182	-438	-187	-573	-145
1967	-404	-426	-527	-369	-311	-320	29	10	-69	29	-878	

Anm. Nettoställningen under en månad har beräknats som medeltalet av de vid månadens fyra rapportdagar föreliggande differenserna mellan affärsbankernas tillgodohavanden på checkräkning i riksbanken och deras skuld till riksbanken för upptagna lån.

toställning gentemot riksbanken förbättrades som framgår av tabell 5 fram till november. I november upphörde riksgäldskontoret att ge dagslån till bankerna varför upplåningen i riksbanken steg från denna månad.

Utöver de ovannämnda stora förvärven av hypoteksobligationer var det, i likhet med 1966, framför allt två faktorer som påverkade likviditetsutvecklingen under 1967. Den främsta orsaken var statsbudgetens stora utgiftsoverskott. Dess likviditetsökande effekt motverkades endast till en mindre del genom statens upplåning på marknaden utanför bankerna. Den andra stora faktorn som under större delen av året bidrog till likviditetstillväxten hos affärsbankerna var valutareservens tillväxt. Ytterligare kan nämnas att medel på investeringskonto i riksbanken minskade som följd av att investeringsfonder frisläpptes under året.

Obligationsmarknaden

Emissionsverksamheten

Emissionerna av obligationer och förlagsbevis (tecknade belopp) uppgick under 1967 till totalt 8 995 mkr. Beloppets fördelning på låntagarkategorier och motsvarande siffror för åren 1963—1966 redovisas i tabell 6.

Inga räntebärande statsobligationer emitterades under första halvåret. Premieobligationer såldes för 600 mkr, varav 300 mkr avsåg konvertering av 1942 års lån.

Det system med successiv försäljning av bostadsinstitutens obligationer som började tillämpas i slutet av 1966 har fortsatt oförändrat. Under första kvartalet tecknades bostadsobligationer för 1 190 mkr (1:a kvart. 1966: 600) och under andra kvartalet 760 mkr (1 130). För första halvåret 1967 kom därmed siffran att ligga drygt 200 mkr över motsvarande för 1966.

En väsentligt större ökning registrerades för industriobligationer. Under första

Tabell 6. Obligations- och förlagslåneemissioner

Tecknade belopp, Mkr

Låntagare	1963	1964	1965	1966	1967
Staten	2 874 ¹	1 531 ²	446 ¹	1 475	2 449 ⁰
Korta obligationer	1 974	737	—	600	1 374
Långa obligationer	800	693	400	450	550
Premieobligationer	100 ¹	101 ²	46 ¹	—	300 ⁰
Sparobligationer	—	—	—	425	225
Hypoteksinstitut	1 595	3 282 ³	2 387 ⁵	4 675 ³	4 563 ¹⁰
Bostadsinstitut	1 359	2 875 ³	2 103 ⁶	4 181	3 823 ¹⁰
Kommuninstitut	60	214	104	221	359
Övriga	176	193	180 ⁷	273 ⁸	381
Övriga låntagare	1 172	1 168	1 063	1 009	1 983
Industrier	590	601	598	679	1 488
Kommuner	360	445	290	240	275
Kommunala företag	10	—	—	—	—
Banker	112	107	175	90	120
Utlandet	100	15	—	—	100
Summa	5 641	5 981	3 896	7 159	8 995

Dessutom konvertering, ¹ 175 mkr, ² 9 mkr, ³ 305 mkr, ⁴ 145 mkr, ⁵ 121 mkr, ⁶ 56 mkr, ⁷ 65 mkr, ⁸ 57 mkr, ⁹ 300 mkr och ¹⁰ 300 mkr.

Anm. Sifferuppgifterna avser belopp, varom under respektive år avtal om försäljning träffats (tecknade belopp). I beloppen ingår även under tidigare år daterade lån.

kvartalet 1967 tecknades 580 mkr industriobligationer (135) och under andra kvartalet 550 mkr (35), och halvårssiffran blev därmed 1 130 mkr (170).

Den kommunala sektorns upplåning på obligationsmarknaden har förutom upplåningen via de båda kommuninstituterna begränsats till de tre största städerna som under första halvåret lånade 195 mkr.

I mitten av augusti emitterades två korta statslån, ett 5-procentigt på 1 1/2 år och ett 5 1/2-procentigt på 3 1/2 år, båda till pari. På lånen, som närmast var avsedda för bankerna, tecknades drygt 525 mkr. Affärsbankerna erbjöds i oktober att teckna ytterligare på dessa lån, vilket också skedde med ett belopp av 475 mkr.

Ett sparobligationslån, »Spar 67» såldes i oktober. Lånet var av samma konstruktion som föregående års lån med en genomsnittsränta inkl. bonus av 7% (f. å. 8%). Teckningarna uppgick till 225 mkr mot föregående års 425 mkr.

Ett långt statslån på 550 mkr utbjöds i november. Lånet, 5 3/4-procentigt på drygt 10 år, emitterades till pari och fulltecknades omedelbart med någon överteckning.

Under tredje kvartalet tecknades bostadsobligationer för 840 mkr (1 070) varjämte Stadshypotekskassan genomförde en konvertering av ett 5-årslån av år

Tabell 7. Emissionsvillkor för långfristiga obligations- och förlagslån

Procent

Låntagare	10/6 1966 2/2 1967	1967 3/2—9/3	1967 10/3—14/12	1967 15/12—31/12
Svenska staten	6,75	.	5,75	.
Sv. Bostadskreditkassan m. fl. (enhetslån i bostadshus)	6,75	6,25	5,75	(6,5)
Industrier				
obligationslån	7,0	6,5	6,0	.
förlagslån	7,5	7,0	6,5	.
Kommuner	7,0	.	6,0	.
Banker (förlagslån)	7,25	.	6,25	.
Riksbankens diskonto	6,0	5,5	5,0	6,0

1962. Under sista kvartalet tecknades 1 035 mkr (1 380) och under andra halvåret därmed 1 875 mkr (2 450).

En i jämförelse med första halvåret dämpad efterfrågan på industriobligationer konstaterades under hösten och medförde en avsakning i emissionstakten. Under andra halvåret emitterades 360 mkr (510) industriobligationer och 80 mkr (120) kommunobligationer.

Under året emitterades två utländska lån på den svenska marknaden. I maj såldes ett lån på 25 mkr för Trondheims stad och i oktober medgavs Världsbanken (IBRD) låna 75 mkr. Det senare lånet, 6-procentigt på 25 år, placerades genom ett konsortium av svenska banker.

Räntevillkoren vid emissioner nedjusterades i samband med diskontosänkningarna i samma grad som diskontot. Under hösten har räntesatserna vid emissioner sålunda legat en procentenhet lägre än ett år tidigare. I samband med den enprocentiga diskontohöjningen i december kom de bundna räntorna att uppjusteras $\frac{3}{4}$ procentenhet (tabell 7). Inga emissioner skedde efter diskontohöjningen, men vid slutet av året fick bostadsinstituten tillstånd att lägga upp nya lån anpassade till ett $\frac{3}{4}$ procentenhet högre ränteläge.

Kursutvecklingen

Den åtstramning av obligationskurserna, som ägde rum under hösten 1966, avstannade i mitten av december. Kurserna var sedan med några undantag oförändrade fram till diskontoändringen den 2 februari. Diskontosänkningens effekt på obligationskurserna blev förhållandevis ringa. Kurserna för långa obligationer uppjusterades endast någon procentenhet, vilket får ses mot bakgrund av den nyssnämnda kursuppgången under hösten. Överhuvudtaget synes placera-rens intresse för äldre obligationsmaterial avta och i allt högre grad riktas mot nyemissioner. Spekulationer i ränteförändringar tar sig därför mer uttryck i

Tabell 8. Köpkurser och effektiv förräntning för vissa statslån

Procent

	Kurser					Effektiv ränta				
	1966	1967				1966	1967			
	31/12	31/3	30/6	30/9	31/12	31/12	31/3	30/6	30/9	31/12
Lån med kort återstående löptid										
5 1/4 1958/68 28/4	97¾	99	99¼	99¾	99¼	7,04	6,21	6,18	5,68	7,50
4 3/8 1963/69 18/3	93¾	97	97	98½	96½	7,49	6,02	6,25	5,46	7,45
4 1954/70 10/11	90½	93¾	93¾	95	92	6,86	5,93	6,07	5,77	7,12
Lån med lång återstående löptid										
6 1964/74/80 17/12	95	101	101	100¾	95½	6,55	5,83	5,83	5,87	6,83
5 1/2 1960/70/75 12/4	92½	97½	97¾	98	93	6,70	5,90	5,86	5,83	6,73
4 1/2 1956/66/80 20/3	83	87¾	87	87½	82½	6,42	5,86	5,97	5,93	6,61
3 1945/85 1/7	65¾	68	68½	67¾	63¾	6,12	5,88	5,86	5,97	6,56
3 1934/—	55	58	57	57	49	5,45	5,17	5,26	5,26	6,12

övertecknade emissioner resp. svårigheter att placera de utbudna lånen än i kursförändringar.

Obligationskurserna låg tämligen stilla fram till den andra diskontosänkningen den 9 mars, trots att under denna tid förväntningarna om en ytterligare diskontosänkning var starka. Emissionsverksamheten var livlig och flertalet lån blev kraftigt övertecknade. Diskontosänkningen medförde en höjning av kurserna för långa obligationer med 2—4 procentenheter och därmed en sänkning av effektivavkastningen med 0,25—0,5 %. Under tiden till diskontoändringen i december undergick kursläget inga nämnvärda förändringar.

Den enprocentiga diskontohöjningen medförde självfallet en omedelbar sänkning av obligationskurserna. Långa lågprocentiga papper tappade 6—8 procentenheter motsvarande en höjning av effektivräntan med 0,7—0,9 %. För obligationer med högre nominalränta steg effektivräntan något mer eller med genomsnittligt 0,8—1,0 %. Sedan de bundna kapitalmarknadsräntorna justerats upp 0,75 % skedde i anslutning härtill en uppjustering av obligationskurserna med 1 à 2 %.

Betydligt större utslag förräntningsmässigt hade diskontohöjningen på korta obligationer, där förräntningen beräknad på köpkurserna steg med 1,5—2 %. Köpkurs och förräntning för några typer av obligationer redovisas kvartalsvis i tabell 8.

Betalningsbalansen

Utvecklingen av de svenska bankernas utlandsställning (riksbanken och affärsbankerna sammantagna) visade för 1967 ett underskott på 174 mkr mot ett överskott på omkring en halv miljard kronor 1966. Skillnaden förklaras

Tabell 9. Betalningsbalansen

Mkr

	1:a halvåret		2:a halvåret		1966	1967
	1966	1967	1966	1967		
A. Löpande transaktioner						
1. Export fob	10 726	11 785	11 345	11 755	22 071	23 540
2. Import cif	-11 951	-12 047	-11 753	-12 403	-23 704	-24 450
1+2. Handelsbalans ...	- 1 225	- 262	- 408	- 648	- 1 633	- 910
3. Sjöfartsnetto	780	695	930	1 105	1 710	1 800
4. Turistnetto	- 316	- 395	- 425	- 455	- 741	- 850
5. Övriga löpande transaktioner	- 324	- 468	- 391	- 532	- 715	- 1 000
Summa A						
Bytesbalans	- 1 085	- 430	- 294	- 530	- 1 379	- 960
B. Kapitaltransaktioner						
1. Statliga kapitaltransaktioner	50	30	76	10	126	20
2. Värdepappershandel	- 25	27	- 71	13	- 96	40
3. Privata långfristiga lån	387	196	127	- 192	514	4
4. Direkta investeringar	- 160	- 53	267	110	107	57
5. Övriga privata kapitaltransaktioner	130	45	- 2	- 23	128	22
Summa B						
Kapitalbalans ...	382	185	397	- 82	779	103
C. Restpost	848	543	237	140	1 085	683
D. Bankernas utlandsställning						
1. Riksbankens guld och valutor	251	2	- 78	-865	173	-867
2. Ställning gentemot IMF	123	85	5	- 53	118	- 138
3. Affärsbankernas valutareserv	- 186	340	241	452	55	792
1+2+3. Valutareserven	188	253	158	-466	346	-213
4. Affärsbankernas tidsposition	- 43	45	182	-6	139	39
Summa D	145	298	340	-172	485	-174

Anm. Uppgifterna för 1967 är preliminära.

Tabell 10. Utrikeshandeln

Mkr

	Export			Import			Import- (—) resp. export- (+) överskott		
	1965	1966	1967	1965	1966	1967	1965	1966	1967
Januari ..	1 623	1 596	1 797	1 808	1 949	2 216	— 185	— 353	—419
Februari ..	1 560	1 391	1 790	1 850	1 813	1 989	— 290	— 422	—199
Mars	1 688	2 064	1 823	1 988	2 342	1 966	— 300	— 278	—143
April	1 556	1 659	2 078	1 806	1 891	1 991	— 250	— 232	+ 87
Maj	1 651	1 889	1 994	1 920	1 949	1 981	— 269	— 60	+ 13
Juni	1 824	2 127	2 318	1 815	2 007	1 949	+ 9	+ 120	+369
Juli	1 615	1 581	1 660	1 761	1 636	1 733	— 146	— 55	— 73
Augusti ..	1 520	1 680	1 675	1 775	1 800	1 998	— 255	— 120	—323
September	1 712	1 875	1 938	1 875	2 035	2 135	— 163	— 160	—197
Oktober ..	1 876	1 851	1 999	2 046	2 030	2 085	— 170	— 179	— 86
November	2 014	2 090	2 089	2 040	2 230	2 307	— 26	— 140	—218
December	1 902	2 268		1 960	2 022		— 58	+ 246	
Kvartal 1	4 871	5 051	5 408	5 646	6 104	6 143	— 775	—1 053	—735
2	5 031	5 675	6 377	5 541	5 847	5 904	— 510	— 172	+473
3	4 847	5 136	5 251	5 411	5 471	5 865	— 564	— 335	—614
4	5 792	6 209		6 046	6 282		— 254	— 73	
Summa	20 541	22 071	23 540 ¹	22 644	23 704	24 450 ¹	—2 103	—1 633	—910 ¹

¹ Prognos.

dock av rubbningarna i betalningsströmmarna efter den engelska devalveringen och icke av utvecklingen av de på längre sikt avgörande elementen i betalningsbalansen.

Handelsbalansen förbättrades och sjöfartsnettot steg. I viss utsträckning motverkades detta av att underskotten av turistbetalningar och andra löpande transaktioner ökade. Bytesbalansens saldo blev betydligt bättre än under de närmast föregående åren. Den under föregående år relativt höga kapitalimporten sjönk (tabell 9).

Bytesbalansen

Handelsbalansen, som under 1965 kraftigt försämrats men förbättrats under 1966, förbättrades ytterligare under 1967, till följd av att importökningen var väsentligt lägre än exportökningen. För hela 1967 beräknas exporten uppgå till 23 540 mkr och importen till 24 450 mkr (tabell 10).

Exportvärdet var under januari—oktober 1967 7 % eller 1 317 mkr högre än under motsvarande period 1966. Bland de större ökningarna för olika varor märks fartyg med 35 %, järn och stål med 19 % och bilar med 13 %. Minskningar redovisas bl. a. för järnmalm med 12 % och pappersmassa med 2 %.

Importvärdet var under samma tid 3 % eller 543 mkr högre än föregående år. Större ökningar noterades bl. a. för kläder med 31 %, garn och vävnader med 15 % och för kemikalier med 10 %, och minskningar för bl. a. fartyg med 20 %, råvaror utom bränslen med 12 %, järn och stål med 10 % och bilar med 8 %.

Indexberäkningarna för utrikeshandels pris- och volymutveckling under årets tre första kvartal visar i förhållande till motsvarande period 1966 för exporten en oförändrad prisnivå och en volymökning på 7 %. Värdeökningen var de tre kvartalen 6, 12 resp. 2 %. Importpriserna låg på i genomsnitt samma nivå som 1966, medan volymen ökade med 3 %. Importvärdet ökade med 1 % under första och andra kvartalen och med 7 % under tredje kvartalet.

De under 1966 måttliga förskjutningarna i inriktningen av Sveriges handelsutbyte från EEC-länderna till EFTA-länderna blev under 1967 mycket kraftigare. Under januari—oktober ökade sålunda exporten till EFTA-området (inkl. Finland) med 12 % och importen från samma område med 8 %, medan motsvarande siffror för handeln med EEC-länderna var minus 6 % och 0 %. Särskilt må nämnas exporten till Norge som ökade med 27 % (exkl. fartyg + 20 %), medan exporten till Västtyskland minskade med 12 %.

Sjöfartsnettot har för 1967 beräknats ge ett något högre överskott än föregående år.

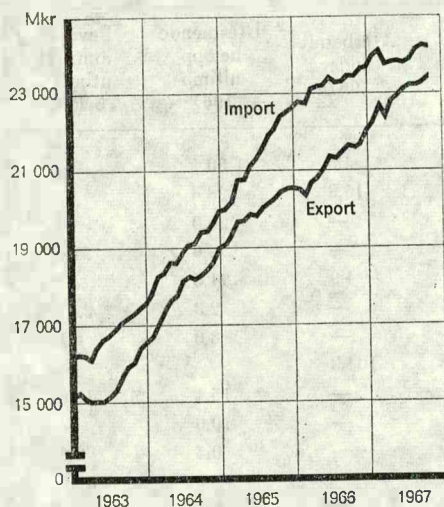
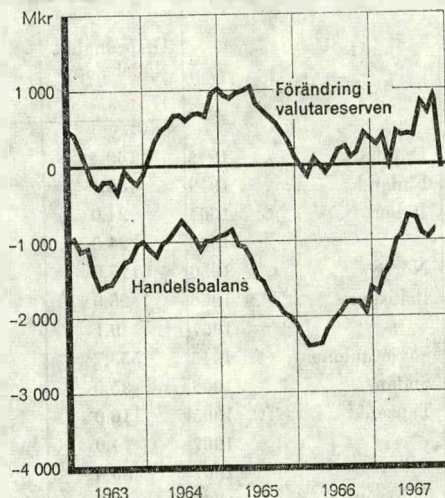
Efter stängningen av Suez-kanalen i samband med kriget i Mellersta Östern i juni steg efterfrågan på tanktonnage och därmed fraktnivån. Den svenska handelsflottans fartygsbestånd minskade emellertid något under året och uppläggningarna har varit högre än 1966. I prognosen för 1967 har räknats med att de höjda fraktsatserna mer än uppväger nedgången i tonnage och sysselsättning i jämförelse med 1966.

Rederiernas intäkter vid utrikes sjöfart var under de tre första kvartalen 35 mkr högre än under samma period 1966 och deras kostnader 113 mkr högre med en försämring av nettot på 78 mkr till följd. Under första kvartalet låg nettot 115 mkr lägre 1967 än 1966, men under andra och tredje kvartalen inträdde en förbättring. Tillsammans med övriga i sjöfartsnettot ingående poster och förväntad utveckling under fjärde kvartalet skulle sjöfartsnettot för hela året bli 1 800 mkr mot 1 710 mkr 1966.

Turistnettot fortsatte att försämrats även under 1967 ehuru i långsammare takt än under de närmast föregående åren. Svenska turisters uppehållskostnader utomlands fortsatte under första halvåret att öka i ungefär samma takt som under 1965 och 1966, eller med ca 20 %, men den procentuella ökningen blev, förmodligen under inflytande av det ur semestersynpunkt goda sommarvärdet i Sverige, endast hälften så stor under tredje kvartalet.

Intäkterna från utländska turister i Sverige ökade ovanligt mycket under året. Mot en ökning på 5 à 6 % under 1965 och 1966 står en ungefär tre gånger så stor ökning under januari—september 1967.

Turistnettot, som under de tre första kvartalen gav ett underskott på 667

Diagram L. Utrikeshandeln
12-månadersuppgifterDiagram M. Handelsbalans och valuta-
reserv
12-månadersuppgifter

mkr med intäkter på 450 mkr och utgifter på 1 117 mkr, har för hela året beräknats ge ett underskott på ca 850 mkr mot 741 mkr 1966.

Övriga löpande transaktioner, omfattande kapitalavkastning, försäkringsbetalningar, provisioner, licensavgifter, entreprenader, andra frakter än sjöfrakter, transfereringar, vissa varutransaktioner utanför handelsstatistiken m. m. resulterade enligt till riksbanken lämnade rapporter under första halvåret 1967 i ett underskott på 468 mkr mot 324 mkr under första halvåret 1966. De rapporterade intäkterna minskade med 82 mkr till 727 mkr, medan motsvarande utgifter steg med 62 mkr till 1 195 mkr. På basis av dessa uppgifter och utvecklingen mellan första och andra halvåret 1966 har underskottet i denna post för hela 1967 preliminärt beräknats till ca 1 000 mkr mot 715 mkr 1966.

Bytesbalansen skulle enligt föreliggande statistik resultera i ett underskott på ca 960 mkr, vilket innebär en förbättring från de två närmast föregående årens underskott på 1 511 mkr och 1 379 mkr.

Emellertid synes statistiken icke lämna en riktig bild av de i bytesbalansen ingående transaktionerna. Detta gäller i hög grad om posten övriga löpande transaktioner. Det finns anledning antaga att tillförlitligheten i denna statistik blivit allt sämre år från år under 1960-talet och att försämringen framförallt inneburit en växande underskattning av betalningarna till Sverige. Även värderingen av varuhandeln synes lida av brister. Inom konjunkturinstitutet har vissa uppskattningar gjorts och en korrigeringspost till bytesbalansen framräknats, uppgående till 500, 575 och 650 mkr för åren 1965—1967. Om denna korrigeringspost införes i betalningsbalansen, sjunker underskottet i bytesbalansen för de tre åren till 1 011, 804 resp. 310 mkr.

Tabell 11. Svenska statens krediter till utlandet

Mkr

		Ursprungligt lånebelopp	Utbetalt under 1967	Återbetalt under 1967	Utestående belopp ultimo 1967	Beviljat, ännu ej utbetalt belopp
Danmark	1948	159,4	—	4,5	90,4	—
Finland	1949	455,1	—	15,8	328,5	—
Indien	1964	24,0	—	—	24,0	—
	1966	24,0	2,6	—	2,6	21,4
Norge	1950	125,0	—	4,9	71,5	—
Pakistan	1966	25,0	0,8	—	2,3	22,7
	1967	9,1	3,0	—	3,0	6,1
Sovjetunionen	1946	553,7	—	104,3	—	—
Sudan	1966	35,0	11,9	—	15,4	19,6
Tanzania	1965	10,0	1,9	—	10,0	—
	1967	4,0	0,4	—	0,4	3,6
	1967	30,0	—	—	—	30,0
Tunisien	1963	6,0	—	—	6,0	—
	1965	6,0	—	—	3,8	2,2
	1967	15,0	—	—	—	15,0
Turkiet	1958	3,9	—	0,7	1,1	—
	1963	26,0	5,2	—	26,0	—
	Summa		25,8	130,2	585,0	120,6

Kapitalbalansen

De statliga kapitaltransaktionerna har beräknats för hela 1967 resultera i ett nettokapitalutflöde på ca 20 mkr mot ett inflöde på 126 mkr under 1966. Bland de större delposterna märks utbetalningar under svenska utvecklingskrediter med 25 mkr, IDA:s disposition av svenska bidrag med 74 mkr, IBRD:s ianspråktagande av tillgodohavanden i svenska kronor med 48 mkr samt amorteringar från utlandet på svenska statskrediter med 130 mkr. I den sistnämnda siffran ingår slutamorteringen med 104 mkr på krediten till Sovjetunionen (tabell 11).

Värdepappershandeln med utlandet, som omfattar transaktioner i utelöpande aktier och obligationer men ej nyemissioner, innebar under januari—september ett nettokapitalinflöde på 37 mkr bestående av import av värdepapper för 316 mkr och export för 353 mkr. Handeln med värdepapper under fjärde kvartalet har antagits ungefärligen ha balanserat och nettot för hela året har beräknats till ca 40 mkr.

Privata långfristiga lån utomlands och motsvarande utländska lån i Sverige resulterade under 1964, 1965 och 1966 i ett nettokapitalinflöde på omkring en halv miljard kronor per år. Under första halvåret 1967 medförde dessa lån ett

nettokapitalinflöde på ca 200 mkr mot nära 400 mkr under motsvarande tid 1966. Hittills föreliggande uppgifter för andra halvåret tyder på att nettokapitalinflödet upphört och, både på grund av mindre nyupplåning och större amorteringar på svenska lån i utlandet, förbytt i ett nettokapitalutflöde, som i stort sett balanserat inflödet under första halvåret. Svensk bruttoupplåning utomlands beräknas till omkring 600 mkr mot 845 mkr 1966. I dessa tal ingår svenska obligationsemissioner utomlands på 155 mkr 1967 och 176 mkr 1966. I nettot ingår utländska obligationsemissioner i Sverige med 100 mkr under 1967.

Direkta investeringar medförde under första halvåret ett nettokapitalutflöde på 53 mkr mot 160 mkr under första halvåret 1966. Preliminära uppgifter för andra halvåret pekar på ett nettoinflöde på ca 110 mkr mot ett inflöde på 267 mkr under andra halvåret 1966. För hela 1967 skulle de direkta investeringarna alltså resultera i ett nettokapitalinflöde på ca 60 mkr mot ett inflöde på 107 mkr 1966. Enligt uppgifter om utnyttjande av investeringstillstånd som förelåg vid slutet av december sjönk utländska investeringar i Sverige under 1967 till 630 mkr från 778 mkr under 1966, medan svenska bruttoinvesteringar i utlandet uppgick till 660 mkr mot 765 mkr 1966.

Övriga privata kapitaltransaktioner, som bl. a. omfattar vissa kortfristiga importkrediter, har preliminärt beräknats medföra ett nettokapitalinflöde på ca 20 mkr mot 128 mkr 1966.

Kapitalbalansen skulle, beräknad på basis av data för första halvåret och i vissa fall mycket preliminära uppgifter för andra halvåret, innebära ett överskott på omkring 100 mkr mot 779 mkr 1966. Siffran kan emellertid komma att ej obetydligt revideras längre fram, då kapitalposterna är de av betalningsbalansens poster som det erfarenhetsmässigt är svårast att uppskatta på ett tidigt stadium.

Restposten

Saldot av i betalningsbalansen registrerade transaktioner (posterna A—B i tabell 9) uppgick under 1967 preliminärt till omkring minus 850 mkr. Förändringen av bankernas utlandsställning uppgick dock endast till minus 174 mkr. Skillnaden häremellan utgöres av betalningsbalansens restpost. För 1967 blev denna lägre än de två föregående åren, eller ca 683 mkr mot 1 085 mkr 1966 och 1 081 mkr 1965.

Restposten representerar dels bristande information om de i betalningsbalansen förekommande posterna bland både de löpande transaktionerna och kapitaltransaktionerna, dels sådana transaktioner som överhuvudtaget ej täckes av någon post i den här använda betalningsbalansuppställningen. Den inom konjunkturinstitutet uppskattade korrigeringsposten till bytesbalansen (se s. 27) hänför sig till den förstnämnda delen av restposten. Till den senare arten av restpostgenererande transaktioner hör främst kortfristiga import- och exportkrediter direkt mellan köpare och säljare, för vilka rapporter ej behöver lämnas till riksbanken. Även för vissa slag av dessa handelskrediter har emellertid kon-

konjunkturinstitutet gjort beräkningar. Om båda dessa justeringsposter införes i betalningsbalansen förändras denna enligt följande tablå, som ansluter sig till konjunkturinstitutets presentation:

	1965	1966	1967
a. Bytesbalans enligt tabell 9	—1 511	—1 379	—960
b. Korrigeringspost	500	575	650
c. Korrigerad bytesbalans	—1 011	— 804	—310
d. Kapitaltransaktioner enligt tabell 9	481	779	103
e. Kända handelskrediter m. m.	21	331	500
f. Korrigerad restpost enligt b. och c.	560	179	—467
g. Bankernas utlandsställning	51	485	—174

Den omsvängning av restposten till negativt tal som genom dessa korrigeringar framkommer stämmer väl med antagandet om tidigare betalning av importlikvider som ett resultat av oron på valutamarknaden under årets sista månader.

Bankernas utlandsställning

Valutareserven, som steg med 346 mkr under 1966, fortsatte att stiga fram till och med augusti 1967, då den nådde sin hittills högsta nivå med 6 784 mkr, en ökning med 816 mkr från årets början. Vid tiden för den brittiska devalveringen i november hade en viss nedgång ägt rum till drygt 6 500 mkr, men under tiden därefter inträffade ett kraftigt valutautflöde, under tio novemberdagar uppgående till drygt en halv miljard kronor. Minskningen i valutareserven var helt koncentrerad till riksbanken, medan affärsbankernas internationellt sett relativt stora valutainnehav t. o. m. ökade något under november. Några dagar in i december fortsatte valutautflödet i relativt hög takt, men mot slutet av månaden undergick valutareserven icke några större förändringar. Från den brittiska devalveringen till årets slut blev nedgången preliminärt 800 mkr och förändringen under hela 1967 innebar därmed en nedgång med 213 mkr.

Riksbankens innehav av guld och valutor låg vid slutet av september på i det närmaste samma nivå som vid årets början. Den nedgång som senare ägde rum, var koncentrerad till perioden efter den brittiska devalveringen.

Nettoställningen gentemot Internationella valutafonden (IMF) gick under året ned med 138 mkr. Storbritannien slutbetalade under året de valutor man i december 1964 dragit på IMF, dels i maj och dels i november. Vid båda tillfällena ingick svenska kronor till motvärdet av 15 milj. dollar i återbetalningen. I maj användes motsvarande kronbelopp, 77,6 mkr, för återbetalning av en del av riksbankens lån till IMF under GAB-avtalet, medan i november IMF:s kronfordran på riksbanken ökade med samma belopp. Andra länders återbetalningar medförde en nedgång i nettoställningen med tillsammans 35 mkr, medan

Tabell 12. Bankernas utlandsställning

Mkr

	Riksbanken		Affärsbankerna		Valutarenserven (1+2+3)		Bankernas utlandsställning (4+5)	
	Guld och valutor	Ställning gentemot IMF	Avista- till- gångar	Tids- position	Ställ- ning	12-mån.- förändr.	Ställ- ning	12-mån.- förändr.
1962 dec.	3 869	246	492	119	4 607	493	4 726	441
1963 »	3 619	272	595	123	4 486	-121	4 609	-117
1964 »	4 476	453	576	48	5 505	1 019	5 553	944
1965 »	4 207	737	678	-18	5 622	177	5 604	51
1966 »	4 380	855	733	121	5 968	346	6 089	485
1967 jan.	4 159	855	882	122	5 896	277	6 018	432
febr.	4 174	855	914	124	5 943	395	6 067	602
mars	4 190	855	763	128	5 808	12	5 936	255
april	4 211	848	1 028	162	6 087	444	6 249	672
maj	4 356	770	981	147	6 107	394	6 254	556
juni	4 378	770	1 073	166	6 221	411	6 387	638
juli	4 385	761	1 201	-31	6 347	389	6 316	398
aug.	4 424	759	1 601	-46	6 784	830	6 738	792
sept.	4 365	805	1 462	-44	6 632	705	6 588	606
okt.	4 219	800	1 696	- 6	6 715	936	6 709	906
nov.	3 615	717	1 700	84	6 032	- 63	6 116	-32
dec.	3 513	717	1 525	160	5 755	-213	5 915	-174

Finlands dragning i september ökade riksbankens nettofordran på IMF med 51,7 mkr.

Affärsbankernas avista nettoinnehav av utländska valutor steg kraftigt under året, från 733 mkr vid årets början till preliminärt 1 525 mkr vid dess slut.

Affärsbankernas tidsposition, som under 1966 övergick från en nettoskuld på 18 mkr till en nettofordran på 121 mkr, vände under andra halvåret 1967 åter men under årets två sista månader redovisades på nytt en mindre nettofordran. Året slutade med en nettofordran på preliminärt 160 mkr, en ökning under hela 1967 på 39 mkr.

Valutamarknaden

Under årets första fyra månader var utvecklingen på de internationella valutamarknaderna tämligen lugn under intryck bl. a. av en förbättring i pundets ställning och ett från omkring årsskiftet successivt lättande tryck på räntesatserna. Mellanösternkrisen i maj och juni kom dock att medföra oro på guld- och valutamarknaderna och korta kapitalrörelser framförallt till Schweiz. Spe-

ciellt utsatt i detta sammanhang blev pundet. Överenskommelsen inom den s. k. tiogruppen i slutet av augusti om likviditetsskapande medförde en temporär lättnad. Efterverkningarna av krisen i Mellanöstern och försämringen av den brittiska handelsbalansen under hösten liksom en tidvis uppåtgående tendens för räntesatserna på eurodollarmarknaden medförde emellertid en fortsatt osäkerhet. I mitten av november steg trycket på pundet och kulminerade i devalveringen den 18 november. Genom pundets devalvering uppstod en viss nervositet för eventuella följder för enskilda valutor och för det internationella valuta-systemet, och på guldmarknaderna blev efterfrågan tidvis mycket stark. Emellertid har det under året ytterligare utbyggda samarbetet mellan länderna på guld- och valutaområdet, främst på centralbanksplanet, inneburit att man kunnat avsevärt begränsa verkningarna av orosfaktorerna.

Guldpriset på London-marknaden har under året fluktuerat mellan ett lägsta och högsta läge av 35,14 respektive 35,19 ⁷/₈ dollar per ounce fint guld. Efterfrågan på guld har tidvis varit mycket stor under året. Kraftiga ökningar i efterfrågan har kunnat noteras, t. ex. i samband med franska uttalanden om guldpriset i början av året, den ändrade amerikanska silverpolitiken i maj och krisen i Mellanöstern i juni. Efter devalveringen av pundet utsattes marknaden för mycket starka påfrestningar, men guld-poolen höll guldpriset under fast kontroll. Efter upprepade uttalanden från deltagarna i poolen om att guldpriset under alla omständigheter kommer att hållas vid \$ 35 per ounce, synes något lugnare förhållanden ha inträtt på guldmarknaden mot slutet av året.

Den fasta tendens för *pundet*, som inleddes mot slutet av 1966, fortsatte i stort sett under de första månaderna av året och pundet steg successivt till paritetsläget mot US-dollar i början av april. Bidragande härtill torde i början av året ha varit bl. a. en för Storbritannien gynnsam utveckling av de internationella räntesatserna, som medförde en viss efterfrågan på sterling. Det relativt goda utfallet av utrikeshandeln, den brittiska regeringens beslut att fortsätta kontrollen av priser och löner liksom tillkännagivandet att de av centralbankerna till Bank of England lämnade kreditfaciliteterna förlängts var andra för pundet gynnsamma faktorer under denna period.

Under maj månad inträffade emellertid en omsvängning och pundet sjönk kontinuerligt under påverkan av bl. a. stigande eurodollarräntor, växande oro i Mellanöstern och Hongkong och negativa uttalanden från fransk sida om brittiskt inträde i EEC. I samband med krigsutbrottet i Mellanöstern i början av juni inträffade ett kraftigt fall i pundkursen, som fortsatte efter en kortvarig förbättring efter överenskommelsen om eldupphör. Eventuella följdverkningar för den brittiska betalningsbalansen av Suezkanalens stängning och oljeblockaden liksom osäkerhet beträffande arabiska konverteringar av pundtillgodohavanden bidrog till en nervös stämning på valutamarknaderna. Oron fortsatte i stort sett under sommarmånaderna och då de brittiska utrikeshandelsciffrorna därefter, till följd bl. a. av den ihållande hamnarbetarstrejken, började markant försämraras, fortsatte pressen på pundet och i oktober nåddes den lägsta noteringen se-

dan Suez-krisen 1956. Den 18 november beslöt Storbritannien att devalvera. Paritetskursen sänktes till \$ 2,40 per pund från \$ 2,80, vilket innebär en devalvering med 14,3 %. Omedelbart efter devalveringen blev pundet mycket fast på grund av att de tidigare försäljningarna skapat stor brist på pund, och kursen låg de första två veckorna efter devalveringen vid den övre marginalkursen mot US-dollar. Härefter inträdde en viss försvagning av pundet, som varade till omkring mitten av december, då ånyo en fastare tendens kunde iakttagas.

Den *amerikanska dollarn* har i stort sett visat en mindre gynnsam utveckling under året. Bidragande härtill har bl. a. varit det fortsatta underskottet i den amerikanska betalningsbalansen, ovissheten om den amerikanska skattepolitiken samt sterlingkrisen och den i samband därmed uppträdande oron på guldmarknaden. Mot slutet av året blev en viss förbättring av dollarn märkbar.

Den *franska francen*, som under senare delen av 1966 avsevärt försvagades på grund av bl. a. den försämrade franska handelsbalansen, förbättrades under det första halvåret, vilket medförde att dollarkursen i Paris föll kraftigt och i slutet av juli låg vid nedre interventionspunkten. Under andra halvåret har francen konstant legat på en tämligen hög nivå.

Efter en tämligen lugn utveckling under årets första månader förbättrades den *schweiziska francen* markant i april. Orsaken härtill var ett valutainflöde betingat dels av ett till en början stramt läge på den schweiziska penningmarknaden, dels av Mellanösternkrisen. Efter en diskontosänkning i juli skedde emellertid en omsvängning och kapital strömmade ut från Schweiz med en försvagning av francen som följd. Mot slutet av oktober inträdde därefter åter en förbättring av francen.

Den *tyska marken* var under det första kvartalet mycket fast delvis på grund av det starkt ökade exportöverskottet. Till följd av successiva lättnader i penningpolitiken såsom diskontosänkningar och ändringar i kassareservbestämmelserna ökades likviditeten hos de tyska bankerna och kapital började söka sig utomlands. Dollarkursen tilläts i detta läge stiga, och i mitten av juli nådde den över paritetsläget där den höll sig till fram i november. I samband med oro på valutamarknaderna förbättrades emellertid den tyska marken för att under årets sista dagar åter bli svagare.

I likhet med 1966 visade den *svenska kronan* under första halvåret en relativt fast tendens med fallande kurser på den svenska valutamarknaden. Under inverkan av bl. a. det stigande internationella ränteläget och den förhållandevis goda likviditeten på den svenska penningmarknaden inträffade emellertid under andra halvåret en successiv försvagning, vilken accentuerades under senare hälften av oktober och i november. Efter den engelska devalveringen utsattes även den svenska kronan för stark press och riksbanken ingrep i marknaden med avsevärda valutaförsäljningar. Efter den svenska diskontohöjningen i mitten av december och de övriga i samband därmed vidtagna åtstramningsåtgärderna blev kronan emellertid fastare och riksbanken återvann en del av det tidigare valutautflödet.

I samband med devalveringen av pundet nedskrev även några andra europeiska länder sina valutor. Sålunda devalverades det irländska pundet den 18 november med 14,3 %, den spanska pesetan den 20 november med likaledes 14,3 %, den danska kronan den 21 november med 7,9 % och den isländska kronan den 24 november med 24,6 %. Härutöver devalverades ett flertal utomeuropeiska valutor, huvudsakligen tillhörande sterlingområdet, i allmänhet i samma utsträckning som det engelska pundet. Den finska marken hade redan tidigare, den 12 oktober, nedskrivits med 23,8 %.

De av riksbanken i enlighet med bestämmelserna i det Europeiska monetära avtalet (EMA) fastställda marginalkurserna för US-dollar har under året varit oförändrade, nämligen 5,1350 köpkurs och 5,2125 säljkurs.

Internationellt finansiellt samarbete

Överläggningarna om det *internationella valutasystemet och det framtida likviditetsbehovet* har under året lett till samförstånd om ett principförslag till en beredskapsplan för att skapa en ny tillgång, i form av speciella dragningsrätter, för att tillgodose behovet av ett supplement till existerande reservtillgångar när och i den mån ett sådant kan komma att uppstå. Förslaget, som utarbetats gemensamt av den s. k. tiolandsgruppen (Group of Ten) och direktionsledamöterna i Internationella valutafonden, antogs vid fondens årsmöte i Rio de Janeiro i slutet av september.

Förslaget avser en beredskapsplan omfattande samtliga fondmedlemmar och administrerad av fonden vid sidan av dennas övriga uppgifter. Beslut om tilldelning av speciella dragningsrätter skall fattas av fondens styrelse med en majoritet av 85 % av röststyrkan. Världsbehovet av likviditetstillskott, och icke enskilt lands behov, skall vara avgörande för beslut om aktivering av planen. Beslutad global likviditetsökning skall normalt avse en basperiod på fem år och skall fördelas bland medlemmarna i förhållande till dessas kvoter i fonden. Rätten att använda tilldelade speciella dragningsrätter för förvärv av andra medlemmars valutor skall för första basperioden vara förenad med skyldighet att inom viss tid och i viss utsträckning återställa positionen. Dragningsrätterna skall vidare ha guldvärdegaranti och löpa med ränta. De speciella dragningsrätterna skall fullgöra en reservfunktion och skall därför av centralbankerna kunna redovisas som reservtillgångar.

Det uppdrogs vid årsmötet åt valutafonden att svara för det arbete som återstår för att inpassa principförslaget i fondens stadga. Parallellt härmed skall, för att tillmötesgå krav från några medlemmars sida, en översyn ske av även andra delar av fondstadgan än de som berörs av förslaget om speciella dragningsrätter. Fondens förväntas bedriva detta arbete så att förslag kan föreligga senast 31 mars 1968.

Internationella valutafonden (IMF) har under året disponerat 51,7 mkr av

sitt innehav av kronor i riksbanken för en finländsk dragning på fonden i september under ett standbyavtal som Finland träffade med fonden i mars 1967. Andra medlemsländers återbetalningar i kronor till valutafonden har uppgått till 190,6 mkr, varav 155,2 mkr avsåg Storbritannien. Hälften av det senare beloppet användes av valutafonden för återbetalning av det lån som riksbanken lämnat valutafonden under GAB-avtalet i samband med den brittiska dragningen i december 1964. Valutafondens krontillgodohavande i riksbanken uppgick vid årets slut till 537,9 mkr, vilket motsvarar 46,2 % av kvoten.

I anslutning till devalveringen av det brittiska pundet (jfr avsnittet Valutemarknaden ovan) beviljade valutafonden Storbritannien en standbykredit på 1 400 milj. dollar. För finansiering av dragningar under krediten skall valutafonden använda 475 milj. dollar av sitt innehav av olika valutor samt anskaffa återstoden genom försäljning av guld till ett belopp av 400 milj. dollar och upplåning under GAB-avtalet till ett belopp av 525 milj. dollar. Vid delutnyttjande av krediten skall de tre finansieringsvägarna utnyttjas pro rata parte. På Sverige faller ett belopp av 43 milj. dollar fördelat på 5 milj. dollar ur valutafondens krontillgodohavande, 13 milj. dollar mot guld och 25 milj. dollar under GAB-avtalet.

Under *GAB-avtalet* (*General Arrangements to Borrow*) har återbetalning skett av den upplåning av 405 milj. dollar som ägde rum i december 1964 för delfinansiering av en brittisk dragning på valutafonden. I december har överenskommelse träffats mellan valutafonden och ett antal GAB-länder, däribland Sverige, om lån under GAB-avtalet för finansiering av dragningar under det ovan nämnda standbyavtalet mellan valutafonden och Storbritannien. Avtal har träffats mellan valutafonden och Schweiz om förlängning av Schweiz' association med GAB-avtalet t. o. m. 23 oktober 1970, dvs. samma tidpunkt som gäller för länderna med fullt medlemskap.

Världsbanken (IBRD) har under året för första gången beretts tillträde till den svenska kapitalmarknaden. Den 16 oktober 1967 emitterades genom ett svenskt bankkonsortium ett tjugofemårigt 6 % lån på 75 mkr.

Sveriges bidrag till *Internationella utvecklingsfonden (IDA)* har under 1967 uppgått till samma belopp som under 1966 dvs. 51,7 mkr, varav den ena hälften utgjorde sista inbetalningen av det ordinarie bidrag med 5 milj. dollar om året som överenskommit för åren 1965—67, och den andra hälften utgjorde ett särskilt svenskt bidrag. Båda beloppen har erlagts i form av skuldförbindelser. Sveriges sammanlagda bidrag till IDA uppgick vid 1967 års utgång till 275,3 mkr, varav 129,8 utgör ordinarie bidrag och 145,5 mkr särskilda bidrag. Till IDA:s förfogande stående, ännu ej disponerat belopp under skuldförbindelser uppgick vid årets slut till 81,8 mkr.

För tiden efter 1967 föreligger inga åtaganden från medlemsländernas sida i fråga om IDA:s kapitalförsörjning, men överläggningar har pågått under året i syfte att nå enighet om nya kapitaltillskott från de industrialiserade länderna för att möjliggöra fortsatt, om möjligt ökad, utlåning från IDA.

Andra delbetalningen, 500 000 dollar, av Sveriges andel i den *Asiatiska utvecklingsbanken*, som totalt uppgår till 5 milj. dollar, varav hälften skall inbetalas i fem årsrater och hälften utgöra garantikapital, har erlagts i augusti 1967. Hälften av inbetalningen har fullgjorts i dollar och hälften i form av en skuldsedel i svenska kronor.

Den överenskommelse till *stöd för pundet* som Bank of England ingick i juni 1966 med centralbankerna i Belgien, Canada, Förbundsrepubliken Tyskland, Italien, Japan, Nederländerna, Schweiz, Sverige och Österrike samt Bank for International Settlements har i mars 1967 förlängts att gälla ännu ett år.

Efter devalveringen av pundet den 18 november 1967 ställdes ytterligare stöd till brittiskt förfogande. Jämte den förutnämnda standbykrediten på 1 400 milj. dollar från Internationella valutafonden erhöll Storbritannien utfästelser från vissa centralbanker, bland dem centralbankerna i Danmark, Norge och Sverige, om kortfristiga beredskapskrediter på över 1 500 milj. dollar.

Överenskommelsen mellan riksbanken och Federal Reserve Bank of New York om ömsesidiga kreditfaciliteter i form av swaptransaktioner har under året dels förlängts, först med ett år till den 19 juli 1968 och senare till den 2 december 1968, dels och, i november, utökats från 100 till 200 milj. dollar. Överenskommelser av detta slag mellan Federal Reserve Bank of New York och ett antal centralbanker samt Bank for International Settlements i syfte att genom internationellt samarbete öka motståndskraften mot störningar på betalningsområdet har ingåtts till ett belopp av 7 080 milj. dollar, en ökning med 2 580 milj. dollar under året. Bl. a. centralbankerna i Danmark och Norge har tillkommit med vardera 100 milj. dollar.

Centralbankerna i de nordiska länderna har träffat överenskommelse om en utvidgning av det avtal om ömsesidiga kortfristiga valutakrediter som träffades 1962. Maximibelopp för de krediter som de deltagande centralbankerna har möjlighet erhålla har sålunda höjts från motvärdet av 100 mkr till motvärdet av 200 mkr (för Island har beloppet höjts från motvärdet av 10 mkr till 20 mkr). Fördelning av kredit mellan de långgivande bankerna skall normalt ske i förhållande till deras upplåningsrätt. De belopp till vilka de enskilda centralbankerna har skyldighet lämna kredit har ävenledes höjts från motvärdet av 200 mkr till 300 mkr (för Island från motvärdet av 20 mkr till 30 mkr).

Krediternas maximala löptid har begränsats till ett år. Enligt de tidigare bestämmelserna kunde kredit erhållas endast av land som redan utnyttjat en del av sina kreditmöjligheter i Internationella valutafonden. Denna bestämmelse har i den nya överenskommelsen begränsats till att gälla endast krediter med längre löptid än tre månader. Den nya överenskommelsen som trädde i kraft den 1 september 1967 gäller tills vidare. Bl. a. för att uppnå överensstämmelse med vad som gäller ifråga om överenskommelserna om kortfristiga kreditfaciliteter med Federal Reserve Bank of New York och Bank of England har riksbanken hos Kungl. Maj:t ej begärt garanti för täckning av eventuella förluster på grund av denna utvidgade överenskommelse mellan de nordiska centralbankerna. Ga-

rantin för förluster på grund av den tidigare överenskommelsen (riksdagens skrivelse 1962: 236) får anses ha upphört.

Fyra nya *utvecklingskrediter* inom ramen för Sveriges finansiella bistånd till utvecklingsländer har lämnats under året, en till Pakistan på 9,1 mkr den 12 maj 1967, två till Tanzania på 4 mkr den 11 februari 1967 och 30 mkr den 30 juni 1967 samt en till Tunisien på 15 mkr den 11 november 1967. Liksom för tidigare beviljade krediter har riksbanken åtagit sig medverka banktekniskt vid tillämpningen. Krediternas utnyttjande framgår av tabell 11. Vidare har ett bidrag på 5 milj. dollar givits för upprättande av en svensk *utvecklingsfond för Latinamerika* förvaltd av Interamerikanska utvecklingsbanken och avsedd att användas tillsammans med utvecklingsbankens egna medel för finansiering av utvecklingsprojekt i Latinamerika, vilka utses av utvecklingsbanken i samråd med Sverige. Beloppet skall inbetalas efter hand som projekt skall finansieras av fonden. Avtalet om fondens upprättande ingicks med Interamerikanska utvecklingsbanken den 27 december 1966.

Riksbankens bokslut

Å sidorna 38—42 har intagits riksbankens bokslut för år 1967.

Vid uppgörande av riksbankens bokslut för 1967 har guldbehållningen i likhet med föregående år redovisats på tillgångssidan till ett pris av 2 480 kronor per kilogram. Såsom en särskild tilläggspost »Övervärde å guld» upptages skillnaden mellan guldbehållningens dagsvärde och värdet enligt nämnda pris.

Diskontot å svenska skattkammarväxlar och räntor å svenska obligationer har bokförts å vinst- och förlusträkningen i den utsträckning som de uppburits under året.

Riksbankens *nettovinst för år 1967* uppgick till 207 981 572 kronor 26 öre.

Utgående

Tillgångar	1966		1967	
	Kronor		Kronor	
Guldbehållning	446 903 114	59	447 709 733	10
Övervärde å guld	602 110 043	15	603 196 793	84
	(1 049 013 157)	74)		
Utländska statspapper	2 775 272 000	—	1 769 527 675	50
Utrikes växlar	103 285 930	92	27 482 575	10
Fordringar hos utländsk bank eller bankir, nettolopp	452 283 357	78	664 806 861	28
Lån till Internationella valutafonden	168 129 000	—	90 531 000	—
Övriga utländska tillgångar	10 583 108	05	10 644 340	47
	(3 509 553 396)	75)		
Skattkamarväxlar	3 650 000 000	—	3 665 000 000	—
Statens och hypoteksinrättningsobligationer	2 413 798 805	—	2 676 041 580	—
	6 063 798 805	—)		
Diskonterade växlar	36 459 940	54	55 899 141	25
Hypotekslån	8 669 628	43	1 200 906 562	—
Kredit i checkräkning	659 758	15	841 327	05
Avbetalningslån	84 534 719	58	86 887 913	63
	(130 324 046)	70)		
Hos riksgäldskontoret inestående pensions- fondsmedel	6 767 843	18		6 767 843 18
Skiljemynt	12 848 427	14		11 747 689 10
Inhemska bankers checkar, postremissväxlar m. m.	29 521 579	57		18 000 747 57
Övriga tillgångar	30 732 223	55		32 151 772 94
Sveriges kvot i Internationella valutafonden..	1 163 970 000	—		1 163 970 000 —
Sveriges andel i Internationella återuppbygg- nadsbankens grundfond, inbetalt belopp ..	124 156 800	—		124 156 800 —
Summa	12 120 686 279	63		12 656 270 356 01

balansräkning

	1966		1967	
	Kronor		Kronor	
Skulder				
Utelöpande sedlar	9 297 479 846	—		9 965 088 051 —
Utelöpande postremissväxlar	1 638 073	71		5 794 972 84
Checkräkning (statliga myndigheter)	72 198 441	96	112 220 433	94
» (bankaktiebolag)	142 843 978	50	124 625 976	95
» (andra insättare)	2 577 276	25	4 097 588	14
	(217 619 696)	71		
Depositions- och kapitalräkning	175 906	56	175 906	56
Skogskontomedel	591 277	30	528 690	97
Medel å konton för investering i skogsbruk och rörelse	1 276 160 983	85	988 880 043	65
	(1 276 928 167)	71		
Kursdifferenskonto	361 970 060	79		451 376 365 44
Övriga skulder	4 226 462	21		5 447 005 82
Grundfond	50 000 000	—	50 000 000	—
Avbetalningslånefond	125 000 000	—	125 000 000	—
Reservfond	20 000 000	—	20 000 000	—
Pensionsfonder	6 767 843	18	6 767 843	18
Riksbankens byggnadsfond	50 000 000	—	50 000 000	—
Balanserade vinstmedel				
från föregående år	710 843	34	189 905	14
vinst för året	229 479 061	80	207 981 572	26
	(481 957 748)	32		
Internationella valutafonden	476 849 369	20		537 945 347 91
Internationella återuppbyggnadsbanken	2 016 854	98		150 652 21
Summa	12 120 686 279	63		12 656 270 356 01

Vinst- och

Utgifter och förluster	1 9 6 6		1 9 6 7			
	Kronor		Kronor			
Räntor å inlåningsräkningar	62 453	80		51 150	60	
Avlöningar, pensioner m. m.						
Fullmäktige och suppleanter för dem	97 920	50	138 588	15		
Styrelseledamöter vid avdelningskontoren och suppleanter för dem	137 733	55	239 309	—		
Ledamöter i valutastyrelsen och supplean- ter för dem	15 300	—	15 420	—		
Tjänstemän och övrig personal	17 057 829	36	14 466 033	51		
Lönegradsplacerad personal			2 606 428	86		
Sedelräkningsbiträden			895 486	20		
Övrig personal			5 519 757	02	23 881 022	74
Pensioner och ATP-avgifter	4 994 268	14				
(Summa avlöningar, pensioner m. m. för år 1966 kr. 22 303 051:55)						
Förvaltningsutgifter m. m. (exkl. avlöningar)						
Fastighetskostnader	986 922	01				
Ändrings- och reparationsarbeten			724 877	68		
Kontorshyror, uppvärmningskostnader ..			449 852	05		
Övriga fastighetskostnader			216 734	15		
Inventarier och deras underhåll	601 204	28	442 261	39		
Materialier, tidningar, böcker m. m.	668 100	70	563 162	99		
Post-, assurans- och teleavgifter m. m.	1 660 825	54	1 889 075	70		
Rese- och traktamentskostnader	174 023	03	175 737	52		
Personalvård m. m.	61 757	47	809 216	41		
Säkerhetsanordningar	2125 279	19	134 850	76		
Transportkostnader	134 732	97	133 080	17		
Övriga förvaltningsutgifter	78 748	03	32 336	34	5 571 135	16
(Summa förvaltningsutgifter m. m. för år 1966 kr. 4 491 593:22)						
Sedeltryckeriet	4 400 000	—			3 690 000	—
Projekteringskostnader för ny riksbanksbygg- nad			270 478	24		
Diverse	41 841	35	94 680	90	365 159	14
Summa utgifter och förluster	31 298 939	92			33 558 467	64
Saldo vinst	229 479 061	80			207 981 572	26
Summa	260 778 001	72			241 540 039	90

¹ Fr. o. m. år 1967 har viss omfördelning skett av kostnadslagen, varvid t. ex. kontot »Övriga förvaltningsutgifter» uppdelats och till »Avlöningar» hänförs alla avlöningar, sålunda även sådana till städerskor och fastighetsarbetare, vilka tidigare bokförts som fastighetskostnader. För jämförelsens skull har motsvarande omfördelning skett av de i 1966 års förvaltningsberättelse angivna beloppen.

² Ersättning för överlätna beredskapsutrymmen m. m. cirka 50 000 kronor har redovisats bland »Diverse inkomster».

³ Därav cirka 765 000 kronor fört inom linjen som »Lån till riksbankstjänstemännens semesterförening».

⁴ Därav 71 600 kronor »Utgifter för jubileumsskrift».

förlusträkning

	1966		1967			
	Kronor		Kronor		Kronor	
Inkomster och vinster						
Diskonto å växlar	2 150 589	77	3 060 693	38		
Räntor å hypotekslån m. m.	44 633 562	13	22 162 728	22		
Räntor å avbetalningslån	5 337 757	72	5 471 120	18	30 694 541	
(Summa inkomster av lånerörelsen för år 1966 kr. 52 121 909:62)						78
Av utrikesrörelsen uppkommen vinst	176 864 649	—			153 720 390	80
Inkomst av svenska statspapper och obligationer, efter nedskrivningar	23 148 035	56			50 536 556	
Courtage och provisioner m. m.	145 595	51			272 211	47
Ränta å hos riksgäldskontoret inestående pensionsfondsmedel	372 231	37			372 231	18
Avgifter för i förvar mottagna depositioner ..	641 999	10			312 032	37
Ersättning för förvaltning av statliga fonder..	323 110	90			341 597	85
Inkomster av fastigheter	386 945	62			407 185	50
Köpeskilling för försåld kontorsfastighet i Uppsala	1 000 000	—			—	49
Diverse	5 773 525	04			4 883 292	—
						46
Summa	260 778 001	72			241 540 039	90

Inom linjen förda tillgångar och skulder

Tillgångar	1966		1967	
	Kronor		Kronor	
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter i Stockholm:				
bankhuset	6 000 000	—	6 000 000	—
sedeltryckeriet	1 700 000	—	1 700 000	—
Göteborg	2 385 000	—	2 385 000	—
Falun	419 000	—	419 000	—
Gävle	470 000	—	470 000	—
Halmstad	500 000	—	500 000	—
Härnösand	350 000	—	350 000	—
Jönköping	390 000	—	390 000	—
Karlstad	400 000	—	400 000	—
Kristianstad	380 000	—	380 000	—
Linköping	600 000	—	600 000	—
Luleå	615 000	—	615 000	—
Nyköping	750 000	—	750 000	—
Visby	244 000	—	244 000	—
Växjö	900 000	—	900 000	—
Örebro	560 000	—	560 000	—
Östersund	310 000	—	310 000	—
Tumba: sedelförbränningshuset	200 000	—	200 000	—
Diverse valv	125 000	—	125 000	—
	17 298 000	—	17 298 000	—
Aktier i AB Tumba Bruk	25 000 000	—	25 000 000	—
Aktier i Internationella Banken i Basel ¹	1 800 000	—	1 800 000	—
Riksbankens mynt- och medaljsamling	160 157	81	160 157	81
Lån till riksbankspersonalens semesterförening	134 755	—	899 787	36
Utländska obligationer och fordringar	31 859 851	35	29 917 984	91
Svenska lånefordringar m. m.	162 436	87	162 436	87
Summa	76 415 201	03	75 238 866	95
Skulder				
Lånebanksobligationer	8 005	98	8 005	98
Övriga	38 615	85	38 681	84
Summa	46 621	83	46 687	82

¹ Hela aktieinnehavet utgör Schw.Frcs 10 000 000:— (4 000 st. aktier à Schw.Frcs 2 500:—). Av likviden härför har 25 % erlagts.

Utlåning från vissa lånefonder

Den 29 december 1967 utestående lån från olika lånefonder fördelar sig till antal och belopp i tusental kronor på de olika kontoren sålunda:

	Avbetalnings- lånefonden		Statens bosättnings- lånefond		Egnahems- m. fl. lånefonder		Fonden för supplementär jordbrukskredit		Värnpliktslån			
									Värnplikts- lånefonden		Fonden för låneunderstöd	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Huvudkontoret.	2 374	11 041	7 913	19 816	2 158	24 101	3	14	193	563	34	64
Göteborg	1 915	9 890	2 905	8 730	286	1 215	—	—	49	137	13	31
Malmö	1 178	5 931	4 441	11 505	124	1 177	—	—	64	175	6	14
Falun	428	1 743	1 213	2 984	395	1 721	3	2	28	71	—	—
Gävle	617	2 652	1 873	4 370	731	2 581	—	—	21	59	1	1
Halmstad	429	1 870	1 106	2 727	732	4 123	—	—	22	43	4	3
Härnösand	575	1 808	1 935	4 500	1 465	2 499	—	—	27	79	—	—
Jönköping	713	3 153	1 553	3 798	300	1 857	1	3	24	70	1	—
Kalmar	481	1 678	1 705	4 130	364	1 892	—	—	32	76	—	—
Karlskrona	339	1 342	879	2 071	551	2 885	—	—	25	80	1	—
Karlstad	313	1 157	1 423	3 401	1 308	3 948	3	5	17	50	4	2
Kristianstad ...	365	1 565	1 531	3 680	729	4 858	—	—	27	66	2	4
Linköping	847	2 918	2 521	6 270	630	3 366	2	2	45	105	—	—
Luleå	1 172	3 461	2 458	5 885	1 772	3 711	2	1	15	37	2	4
Mariestad	483	2 503	1 167	2 674	374	2 217	13	34	12	37	1	2
Nyköping	508	2 183	1 614	4 008	561	3 801	15	37	29	79	1	1
Umeå	929	3 054	1 657	3 933	1 282	4 585	—	—	16	40	—	—
Uppsala	2 955	15 738	2 118	5 500	709	3 098	15	24	29	73	2	5
Visby	227	825	298	645	388	2 037	—	—	6	20	—	—
Vänersborg	296	1 140	1 520	3 820	1 113	5 447	4	18	25	77	3	4
Västerås	591	1 690	1 927	4 307	229	1 069	10	12	13	50	4	5
Växjö	584	2 731	1 196	2 995	582	2 745	—	—	11	24	—	—
Örebro	536	2 372	1 895	4 338	180	479	3	3	19	51	2	1
Östersund	1 096	4 442	856	2 170	1 312	2 949	—	—	17	49	1	—
Summa	19 951	86 888	47 734	118 258	18 275	88 362	74	156	766	2 109	82	142

Den 29 december 1967 utestående lån, vilka övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördelar sig till antal och belopp på följande olika lånetyper:

	Utestående lån	
	Antal	Belopp kronor
<i>Utlåning, som handhaves av såväl huvudkontoret som avdelningskontoren:</i>		
Jordbruksegnahemslån, skogslån, äldre tilläggs- och förstärkningslån	9 085	48 009 731: —
Bostadsegnahemslån	3 734	17 084 996: —
Uppskovslån	1	376: —
Nybyggnadslån	3 016	1 189 968: —
Förbättringslån	848	555 926: —
Lån till estlandssvenskar	19	54 228: —
Transport	16 703	66 895 225: —
<i>Utlåning, som helt handhaves av huvudkontoret:</i>		
Arrendelån	1	1 032: —
Lån till låneförmedlare:		
Arbetsmåbrukslån	1 397	14 206 256: —
Jordbruksegnahemslån	12	209 430: —
Bostadsegnahemslån	162	7 050 962: —
Summa	18 275	88 362 905: —

Stödlån till jordbrukare

Den 29 december 1967 utestående stödlån fördelar sig till antal och belopp
i tusental kronor på de olika kontoren sålunda:

	Enl. SFS 706/1951 St B		Enl. SFS 764/1952 St C		Enl. SFS 723/1954 St D		Enl. SFS 593/1955 St E		Enl. SFS 650/1957 St F		Enl. SFS 83/1960 St G		Summa	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
HK	2	2	50	179	5	6	57	214	74	314	17	58	205	773
Göteborg ..	—	—	—	—	3	26	8	6	6	14	2	2	19	48
Malmö	2	9	3	9	14	13	3	7	—	—	—	—	22	38
Falun	—	—	1	1	1	2	2	3	22	85	20	41	46	132
Gävle	—	—	10	10	2	2	3	5	8	14	2	3	25	34
Halmstad ..	—	—	3	4	41	37	66	55	15	14	8	10	133	120
Härnösand ..	—	—	8	7	20	6	14	4	5	3	1	—	48	20
Jönköping ..	—	—	10	17	1	1	2	3	3	3	1	1	17	25
Kalmar	2	2	54	91	—	—	126	133	14	27	40	111	236	364
Karlskrona ..	—	—	8	8	1	—	7	3	11	10	12	20	39	41
Karlstad ...	1	1	6	15	4	2	21	69	22	44	9	16	63	147
Kristianstad	1	1	8	17	73	112	25	25	11	19	1	2	119	176
Linköping ..	2	2	68	120	1	1	126	309	38	90	3	8	238	530
Luleå	—	—	30	33	127	121	128	110	14	11	1	1	300	276
Mariestad ..	1	2	29	64	6	11	70	160	36	86	9	8	151	331
Nyköping ..	—	—	10	16	2	5	66	175	11	23	3	5	92	224
Umeå	—	—	64	32	248	111	281	127	70	46	—	—	663	316
Uppsala ...	—	—	33	66	6	8	63	178	140	573	36	80	278	905
Visby	—	—	2	11	—	—	3	17	—	—	5	18	10	46
Vänersborg ..	—	—	10	21	7	10	22	41	20	41	12	15	71	128
Västerås ...	—	—	8	7	1	1	50	68	115	263	41	82	215	421
Växjö	—	—	2	8	4	4	2	4	3	4	4	4	15	24
Örebro	1	6	19	43	2	6	5	27	2	4	—	—	29	86
Östersund ..	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2
Summa	12	25	437	781	569	484	1 150	1 745	641	1 689	227	483	3 036	5 208

Riksbankens styrelse och vissa förvaltningsåtgärder

§ 1.

Fullmäktige m. fl.: Fullmäktiges ordförande herr Krister Wickman, som den 28 februari 1967 utnämndes till statsråd, entledigades av Kungl. Maj:t från uppdraget att vara fullmäktig i riksbanken fr. o. m. tillträdet av statsrådsämbetet den 1 mars 1967. I hans ställe förordnade Kungl. Maj:t statssekreteraren i finansdepartementet Kjell-Olof Feldt att för tiden 1 mars 1967—28 februari 1970 vara fullmäktig i riksbanken. Samtidigt beviljade Kungl. Maj:t professorn Alf Johansson begärt entledigande från uppdraget att vara suppleant för fullmäktig i riksbanken, likaledes fr. o. m. den 1 mars 1967, och förordnade i stället ledamoten av andra kammaren direktören Essen Lindahl att för en tid av tre år fr. o. m. sistnämnda dag vara suppleant för av Kungl. Maj:t utsedd fullmäktig.

Vid det val av fullmäktige och suppleanter för dem som riksdagens valmän därefter förrättade den 12 maj 1967 utsågs för valperioden 1967—1970:

till *fullmäktige* ledamöterna av första kammaren herrar Torsten Bengtson (omvald) och Olle Dahlén (nyvald efter herr Gustaf Kollberg) samt

till *suppleanter* ledamöterna av andra kammaren herrar Nils Hansson i Skegrie (för herr Bengtson) och Sven Wedén (tidigare suppleant för herr Kollberg) för herr Dahlén.

Fullmäktige omvalde samma dag för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1968 förrättats:

till *vice ordförande*: ledamoten av första kammaren herr Erik Wörnberg;

till *riksbankschef*: herr Per Åsbrink;

till *deputerad*: herr Wörnberg; samt

till suppleant för riksbankschefen att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall inträda i hans ställe (*vice riksbankschef*): herr Sven Jøge.

Bankdirektören Arne Callans, vilken den 29 juni 1967 utsetts till verkställande direktör för Sveriges Investeringsbank AB, har fr. o. m. den 7 juli 1967 erhållit entledigande från sin tjänst i riksbanken. Bankokommissarien Kurt Ek-löf har förordnats att fr. o. m. sistnämnda dag vara bankdirektör med de arbetsuppgifter som tidigare åvilat herr Callans.

Vidare har fullmäktige förordnat bankokommissarien Åke Gustafsson å den bankdirektörstjänst, som blev ledig då herr Sture Laurén avgick med pension, med tillträde den 1 januari 1968 och med uppdrag att bl. a. svara för den riksbanken anförtrödda uppgiften att leda beredningsplaneringen på bank- och betaltjänstväsendets område.

Bankdirektören Gunnar Åkermalm har beviljats fortsatt tjänstledighet tills vidare, dock längst t. o. m. den 31 januari 1968, för fullgörande av uppdrag i

Tanzania inom ramen för Internationella valutafondens tekniska hjälp till utvecklingsländer.

§ 2.

Riksbankens industristyrelse: Till ledamöter av riksbankens industristyrelse omvalde fullmäktige den 12 maj 1967 tillsvidare, dock längst till dess nytt fullmäktigeval år 1968 förrättats, herr Erik Wärnberg, ordförande, samt bankdirektören Hjalmar Ekengren och civilingenjören Gösta Carlsson. Vidare utsågs för samma tid bankofullmäktigen Torsten Bengtson att vara suppleant för ordföranden och numera bankdirektören Åke Gustafsson att vara suppleant för herr Ekengren.

§ 3.

Valutastyrelsen: Till ledamöter i valutastyrelsen för tiden till dess nytt fullmäktigeval under år 1968 ägt rum omvalde fullmäktige den 12 maj 1967, förutom vice riksbankschefen Sven Joge som enligt 16 § 3 mom. andra stycket bankoreglementet skall vara valutastyrelsens ordförande, herr Erik Wärnberg, vice ordförande, och bankokommissarien Lennart Olofsson samt till personliga suppleanter för dem respektive bankdirektören Hjalmar Ekengren, bankofullmäktigen Torsten Bengtson och numera bankdirektören Åke Gustafsson.

De av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i valutastyrelsen har utgjorts av direktören L. H. O. Sjunnesson (suppleant direktören S. T. Åberg till utgången av juni 1967, därefter direktören N.-H. Hallenborg), direktören, f. d. regeringsrådet S. J. M. Strömberg (suppleant direktören A. G. Liljefors), direktören P. Prydz (suppleant direktören J. O. R. Söderberg) samt kanslirådet S. L. Klackenborg (suppleant departementssekreteraren J. A. Nipstad).

§ 4.

Beträffande sammansättningen av styrelserna vid avdelningskontoren torde få hänvisas till fullmäktiges protokoll den 21 december 1967.

§ 5.

Skogskonto: I riksbanken inestod vid utgången av år 1967 ett belopp av omkring 0,5 mkr jämlikt Kungl. förordningen den 27 mars 1954 (nr 142) om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto. Ränta å insatta medel har utgått efter $4\frac{3}{4}\%$ fr. o. m. den 1 april 1967. Fr. o. m. den 1 januari 1968 är räntan $5\frac{3}{4}\%$.

§ 6.

Investeringsfonder för konjunkturutjämning: Vid utgången av år 1967 inestod i riksbanken medel insatta enligt gällande bestämmelser om investeringsfonder för konjunkturutjämning (Kungl. kungörelse 1955: 256, med senare ändringar) till ett sammanlagt belopp av 989 mkr, därav 982 mkr avsåg investering i rörelse och 7 mkr investering i skogsbruk. Under året har behållningen å dessa konton minskat med 281 mkr resp. 6 mkr.

§ 7.

Riksbankens officiella diskonto sänktes fr. o. m. den 3 februari 1967 med $\frac{1}{2}$ procentenhet till $5\frac{1}{2}\%$ och fr. o. m. den 10 mars 1967 med ytterligare $\frac{1}{2}$ procentenhet till 5% . Fr. o. m. den 15 december 1967 höjdes diskontot med 1 procentenhet till 6% .

§ 8.

Riksbankens avbetalningslånefond: Antalet utestående lån från avbetalningslånefonden, vilken uppgår till 125 mkr, uppgick vid utgången av år 1967 till 19 951 med den fördelningen mellan bankens olika kontor som framgår å s. 43. Den sammanlagda lånesumman vid sagda tidpunkt utgjorde 87 mkr, en ökning under året med ca 2 mkr.

Enligt beslut av 1967 års riksdag (se BaU:s utl. 61) har maximibeloppet för lån från avbetalningslånefonden höjts från 15 000 kronor — i särskilda fall 20 000 kronor — till 25 000 kronor att gälla fr. o. m. den 16 december 1967. Samtidigt har stadgandet om minimibelopp för lån utgått ur bankoreglementet. Fullmäktige har därefter bestämt att styrelse för avdelningskontor får bevilja lån upp till 20 000 kronor och förbehållit bankens direktion att besluta om lån till högre belopp.

Räntan å de lån från avbetalningslånefonden, vilka utlämnats med statlig kreditgaranti, utgör sedan den 1 april 1967 $5\frac{1}{2}\%$ (Kungl. kungörelse 1967: 76). Vid årsskiftet utestod dylika lån till ett belopp av 27,7 mkr.

För övriga avbetalningslån gäller fr. o. m. den 6 januari 1968 $7\frac{1}{2}\%$ ränta. Dessförinnan har sedan den 6 april 1967 tillämpats en ränta av 6% för lån utgivna för studier och $6\frac{1}{2}\%$ för lån till annat ändamål, men denna skillnad i räntevillkoren har numera upphört.

Hittills har från fonden utlämnats tretton lån till tjänstemän i banken för förvärv av bostadsrätt i bostadsrättsförening. Vid utgången av år 1967 utestod två lån. Sedan den 1 januari 1967 får dylika bostadsanskaffningslån utlämnas även till anställningshavare vid den övriga riksdagsförvaltningen, och denna möjlighet har hittills utnyttjats av två befattningshavare.

§ 9.

Statens bosättningslånefond: Från bosättningslånefonden — till vilken riksdagen hittills som kapital anvisat investeringsanslag å sammanlagt 146 104 700 kronor — utgjorde utlåningen vid utgången av år 1967 ca 118 mkr. Det utestående lånebeloppet har under året stigit med omkring 15 mkr. Antalet lån uppgick till 47 734, en ökning under samma tid med 3 852 lån. Av lånen har 44 784 utlämnats till äkta makar (blivande äkta makar) samt återstående 2 950 till ogifta mödrar och till ogifta fäder.

Genom ändringar av bosättningslånekungörelsen (se SFS 1967:200) har fr. o. m. den 1 juli 1967 utländska medborgare som vistas i Sverige beretts ökade möjligheter att erhålla bosättningslån.

Medelbeloppet för utlämnade lån, vilket under budgetåret 1965/66 utgjorde omkring 4 200 kronor, ökade under budgetåret 1966/67 till ca 4 370 kronor.

Rörande fördelningen å de olika kontoren av lånen till antal och belopp hänvisas till de uppgifter, som intagits å s. 43.

För förvaltningen av bosättningslånen under budgetåret 1966/67 har riksbanken uppburit 263 292 kronor.

Från låneverksamhetens början i januari 1938 och till utgången av år 1967 har utlämnats lån till ett belopp av sammanlagt omkring 530 mkr. Därav har ca 405 mkr återbetalats och ett belopp av sammanlagt omkring 4 mkr efterskänkts eller avskrivits.

För lån från fonden utgår ränta efter fast, under hela lånetiden oförändrad procentsats, utgörande den normalränta, som av Kungl. Maj:t fastställts för det budgetår då lånet beviljats. Beträffande lån, som utlämnas under innevarande liksom under föregående budgetår, utgör räntefoten (normalräntan) $5\frac{3}{4}\%$.

§ 10.

Lån från fonden för hantverks- och småindustrikredit: Av de lån som utlämnats från fonden för hantverks- och småindustrikredit, vilken fond fr. o. m. den 1 juli 1960 uppgått i statens hantverks- och industrilånefond, kvarstod vid utgången av år 1967 endast tre lån å sammanlagt 4 060 kronor, alla förvaltade av avdelningskontoret i Uppsala.

§ 11.

Egnahems- m. fl. lån: Av de egnahems- m. fl. lån, som riksbanken per den 1 juli 1948 övertog från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, kvarstod vid utgången av år 1967 ett antal av 18 275 med ett sammanlagt kapitalbelopp av ca 88 mkr, en nedgång under året med 4 098 lån och med ett belopp av ca 12 mkr. Rörande lånens fördelning å de olika kontoren hänvisas till sammanställningar å s. 43 och 44.

För förvaltningen av lånen har riksbanken för budgetåret 1966/67 uppburit ersättning efter oförändrat 3 kronor 50 öre per lån med 78 305 kronor 50 öre.

Av de av riksbanken förvaltade fondmedlen, som sammanhänger med ifrågasvarande låneverksamhet, har till statsverket under år 1967 av influtna amorteringar återlevererats 12,3 mkr. Beloppet fördelar sig med 9,7 mkr å egnahemslånefonden, 1,0 mkr å lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, 1,0 mkr å arbetarsmåbrukslånefonden och 0,6 mkr å förbättringslånefonden.

§ 12.

Stödlån till jordbrukare: Vid utgången av år 1967 förvaltade riksbanken stödlån till jordbrukare, utgivna enligt Kungl. kungörelserna nr 369/1951 (StA; dessa lån slutbetalda), 766/1951 (StB), 764/1952 (StC), 723/1954 (StD), 593/1955 (StE), 650/1957 (StF) och 83/1960 (StG), till ett sammanlagt belopp av ca 5,2 mkr. När riksbanken per den 1 juli 1958 övertog förvaltningen av de

under tidigare år utgivna stödlånen (StA, B, C, D och E) uppgick dessas utestående belopp till ca 104,9 mkr. Under 1958—1961 utlämnades av riksbanken StF- och StG-lån på tillhoppa ca 43 mkr.

Rörande de nu kvarstående lånen fördelning å riksbankens kontor och å de olika lånetyperna hänvisas till sammanställning å s. 45.

Hittills har av riksbanken efterskänkts eller avskrivits stödlån med ett belopp av sammanlagt ca 1,3 mkr.

Riksbanken har icke uppburit någon ersättning för förvaltningen av stödlånen.

§ 13.

Fonden för supplementär jordbrukskredit: Avvecklingen av lånen från fonden för supplementär jordbrukskredit har fortsatt och vid årsskiftet kvarstod endast 74 lån å sammanlagt 156 200 kronor.

Rörande lånen fördelning å de olika kontoren hänvisas till sammanställning å s. 43.

§ 14.

Värnpliktslånen: Vid utgången av år 1967 utestod 82 lån från fonden för låneunderstöd och 766 lån från värnpliktslånefonden. De sammanlagda lånebeloppen uppgick till ca 0,1 mkr resp. ca 2,1 mkr.

Lånen fördelning å riksbankens olika kontor framgår av sammanställning å s. 43.

Under år 1967 avskrevs under fonden för låneunderstöd ca 38 000 kronor och under värnpliktslånefonden ett belopp av ca 152 000 kronor. Till alldeles övervägande del skedde avskrivningen under sistnämnda fond enligt Kungl. kungörelse den 2 juni 1961 (nr 384) om avskrivning av lån för studier.

Någon ersättning utgår ej till riksbanken för här avsedda låneförvaltning.

§ 15.

Fiskredskapslån: Riksbanken har att bevilja och förvalta lån från statens fiskredskapslånefond (s. k. fiskredskapslån) med tillämpning av bestämmelserna i Kungl. kungörelsen den 6 april 1962 (nr 100; ändrad genom SFS 1967: 415).

Vid utgången av år 1967 utestod 37 fiskredskapslån å sammanlagt 190 231 kronor, fördelade på följande bankens kontor:

Kontor	Antal	Belopp kronor
Göteborg	4	7 685
Malmö	19	116 620
Härnösand	2	1 450
Kalmar	1	2 700
Kristianstad	9	57 816
Luleå	1	1 500
Umeå	1	2 460
	37	190 231

Räntan å dessa lån motsvarar normalräntan för det budgetår då lånet beviljats.

§ 16.

Studiemedel: Riksbanken har medverkat vid utbetalning av studiemedel enligt studiemedelsförordningen (SFS 401/1964) och studiemedelskungörelsen (SFS 592/1964). Denna medverkan har huvudsakligen avsett verkställande av utbetalning till postverket, banker och andra penninginrättningar för att täcka av dem gjorda utlägg av studiemedel.

Under året har utbetalning verkställts för 170 891 studiemedelsanvisningar till ett sammanlagt belopp av ca 593 mkr, varav 140 mkr avser studiebidrag.

Fr. o. m. den 1 januari 1968 kommer riksbankens arbete med studiemedlen att i viss mån minska (jfr prop. 1967: 143; 2LU 76).

Riksbanken har för sitt bestyr med studiemedelsutbetalningar m. m. för tiden 1 januari 1965—30 juni 1968 beviljats ersättning med 300 000 kronor (Kungl. brev den 10 november 1967).

§ 17.

Viss skatterestitution: Sedan vederbörande myndigheter i USA i december 1966, på därom från svensk sida gjorda framställningar, medgivit restitution av erlagd skatt för åren 1952—1954 för vissa av riksbankens placeringar därstädes, har riksbanken erhållit det restituerade beloppet, \$ 324 454,51 jämte 6 % ränta därå, \$ 234 697,21.

§ 18.

Sedelutgivningsrätten m. m.: Genom lag den 12 maj 1967 (nr 155) höjdes maximibeloppet för sedelutgivningen fr. o. m. den 1 juli 1967 med 600 mkr till 10 500 mkr.

Under det gångna året var den utelöpande sedelmängden som vanligt störst å rapportdagen den 22 december och uppgick då till 10 283 mkr, en ökning i förhållande till motsvarande dag 1966 med 693 mkr. Det lägsta utelöpande sedelbeloppet under 1967 förelåg å rapportdagen den 23 maj och utgjorde då 8 033 mkr. Den högsta procentuella ökningen i förhållande till 1966 noterades den 23 mars och uppgick till 10,6 %; den lägsta procentuella ökningen registrerades den 31 maj och utgjorde 4,0 %.

§ 19.

Sedlar av äldre och ny typ: Såsom omnämnts i berättelsen till föregående års bankoutskott (§ 19) har de sedlar å 5, 10 och 50 kronor av äldre typ, som inkommit till riksbanken, kvarhållits och makulerats, sedan sedlar av resp. valör av den nya typen började utges. Däremot har 100-kronorssedlar av äldre typ åter utgivits i rörelsen. Fr. o. m. den 1 januari 1968 kommer emellertid — sedan förrådet av 100-kronorssedlar av den nya typen blivit tillräckligt stort för att möta

efterfrågan och tillgodose beredskapssynpunkten — sedlar av äldre typ även av denna valör att makuleras när de inkommer till riksbanken.

Vid årsskiftet 1967/68 utelöpande sedlar av valörerna 100, 50, 10 och 5 kronor utgjorde enligt riksbankens bokföring:

Sedlar å kr.	Totala omloppet mkr	Därav sedlar av			
		äldre typer		ny typ	
		mkr	% av omloppet	mkr	% av omloppet
100	6 182,7	2 005,0	32	4 177,7	68
50	538,5	65,5	12	473,0	88
10	750,3	101,0	13	649,3	87
5	170,6	50,2	29	120,4	71

Sedlar av äldre typer utgjorde vid ingången av 1967 beträffande 100-kronors-sedlar 3 235,8 mkr, 50-kronors-sedlar 87,0 mkr, 10-kronors-sedlar 116,0 mkr och 5-kronors-sedlar 57,4 mkr.

De bokföringsmässiga siffrorna för utelöpande sedlar av äldre typ motsvarar säkerligen ej det faktiska förhållandet; hur mycket som under sedelcirkulationen förstörts eller eljest förkommit kan dock ej ens uppskattningsvis anges.

§ 20.

Angående användningen av riksbankens vinst för år 1966 torde få hänvisas till bankoutskottets memorial nr 7 år 1967.

§ 21.

Riksbankens 300-årsjubileum: På förslag av den av fullmäktige tillsatta kommittén för firande av riksbankens 300-årsjubileum år 1968 har riksbanken lämnat Riksbankspersonalens semesterförening en ränte- och amorteringsfri kredit, varigenom föreningen beretts tillfälle att för en köpeskilling av 600 000 kronor förvärva egendomen Baggensnäs i Ingarö socken i Stockholms skärgård. Sedermera har riksbanken träffat avtal med enskild entreprenör om uppförande på egendomen av tre radhus, vart och ett omfattande två moderna fritidslägenheter om två rum och kök. Entreprenadavtal har också ingåtts om ändrings- och reparationsarbeten på två å egendomen befintliga byggnader.

Avsikten är att riksbanken även i övrigt skall upprusta anläggningen så att den i samband med jubileet kan överlämnas till föreningen i sådant skick att den lämpar sig som semester- och weekendställe för bankens personal.

De närmare villkoren rörande egendomsförvärvet samt ändrings- och reparationsarbetena framgår av ett mellan riksbanken och semesterföreningen den 11 maj 1967 ingånget kreditavtal, enligt vilket semesterföreningen tillförsäkrats ett ränte- och amorteringsfritt lån för att täcka kostnaderna härför.

Frånsett tillkomsten av riksbankens jubileumsfond har även i övrigt vissa förberedelser skett för firande av jubileet. (Se härom förra årets berättelse till BaU, § 21.) Bl. a. kommer personalen vid huvudkontoret och avdelningskontoren m. fl. att inbjudas till lokala jubileumsarrangemang.

§ 22.

Riksbankens jubileumsfond: Jämlikt de för fonden gällande stadgarna avger fondens styrelse varje år till riksdagen och dess revisorer berättelse över fondens verksamhet och förvaltning. Beträffande fondens ställning per den 31 december åren 1966 och 1967 hänvisas till härvid såsom bilaga II fogade utdrag ur fondens räkenskaper.

§ 23.

Riksbankens personal: Den 14 juni 1967 träffades mellan riksdagens förvaltningskontor, å ena, samt tjänstemännens huvudorganisationer, å andra sidan, uppgörelse om storleken och fördelningen av 1967 års totalram för lönehöjning m. m. för bl. a. tjänstemän vid riksbanken. Överenskommelsen vilken den 21 juni 1967 godkänts av riksdagens löne delegation innebar — förutom nytt allmänt avlöningsavtal och nytt allmänt tjänsteförteckningsavtal beträffande tjänstemän vid riksdagen och dess verk — ändrad lönegradsplacering fr. o. m. den 1 januari 1967 för vissa tjänster bl. a. i riksbanken och nytt avtal för personal huvudsakligen anställd för sedelräkning (sedelräkningsbiträden).

Riksbankens personal har under det gångna året inte undergått några större förändringar, vilket framgår av följande sammanställning avseende förhållanden vid utgången av år 1966 och av år 1967.

	Huvudkontoret		Avdelningskontoren		Summa	
	1966	1967	1966	1967	1966	1967
Lönegradsplacerade						
förordnandetjänstemän	21	20	23	23	44	43
övrig s. k. bankpersonal	89	91	84	80	173	171
bankexpeditörer	30	31	33	40	63	71
biträdespersonal	86	85	86	76	172	161
vaktpersonal	53	56	24	25	77	81
Sedelräkningsbiträden						
fast anställda	83	77	102	110	185	187
övriga (medeltal)	13	12	20	25	33	37
Övrig personal ¹ (medeltal)	36	35	45	45	81	80
Totalsumma	411	407	417	424	828	831

¹ Städskor, nattvakter, fastighetsarbetare, tillfälligt anställda pensionärer m. fl.

Flertalet sedelräkningsbiträden har under senare år successivt övergått till kontinuerlig tjänstgöring.

I uppställningen ovan ingår personalen vid sedelförstörelsekontoret i Tumba men inte personalen vid pappersbruket och sedeltryckeriet. Beträffande dessa båda industrier hänvisas till § 27 nedan.

Lönekostnaderna, inklusive arvoden, har såsom av bokslutet framgår ökat från ca 17,3 mkr år 1966 till ca 18,4 mkr under år 1967, eller med omkring 6 %.

Pensionskostnaderna har under samma tid stigit från ca 5 mkr till ca 5,5 mkr, dvs. med omkring 10 %.

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor har den 29 september 1967 godkänt överenskommelse med statens personalvårdsnämnd om att nämnden fr. o. m. den 1 januari 1968 skall betjäna även riksdagen och dess verk.

§ 24.

Fritidsstugan i Sälen: Den fritidsstuga på Köarskärsfjäll i Sälen, för vilken riksbanken år 1965 beviljade Riksbankspersonalens semesterförening ett ränte- och amorteringsfritt lån (se berättelsen till 1966 års BaU, § 23), blev inflyttningsklar i februari 1967. I anledning av att arbetena med bl. a. grunden och källaren blivit mera omfattande och dyrare än man ursprungligen kalkylerat med har fullmäktige medgivit att lånet får höjas till högst 153 000 kronor.

§ 25.

Riksbankens byggnadsfråga: Kostnaderna för den i § 24 i fullmäktiges berättelse till 1967 års bankoutskott senast omnämnda arkitekttävlingen om förslag till bl. a. en ny riksbanksbyggnad i kvarteret Fyrmörsaren i Stockholm har uppgått till ca 520 000 kronor. Härav har riksbanken erlagt 200 000 kronor och Stockholms stad resten.

På begäran av bankoutskottet har fullmäktige i skrivelse den 26 januari 1967 yttrat sig i frågan om utnyttjande av riksbankens nuvarande tomt och byggnad å Helgeandsholmen för en lösning av riksdagens egen lokalfråga. Därvid har fullmäktige förklarat sig inte i och för sig ha något att erinra mot att frågan utredes men samtidigt framhållit att detta ej får uppfattas som uttryck för ett önskemål för riksbanken att avflytta från Helgeandsholmen.

Till följd av att förberedelse- och projekteringsarbetena för utnyttjande av de intill kvarteret Fyrmörsaren belägna områdena är relativt långt framskridna har riksbanken i juni 1967 på förslag av byggnadsstyrelsen uppdragit åt det till byggnadsstyrelsen knutna konsultföretaget BS Konsult AB att utarbeta ett program för en förberedande projektering av ett riksbankshus i Fyrmörsaren. Uppdraget har lämnats för att riksbanken skall äga möjlighet att tillgodose sina egna krav på riksbankshusets och dess underjordiska anläggningars utformning, därest beslut fattas om att kvarteret skall tas i anspråk för ett nytt riksbankshus.

Riksbanken och konsultföretaget har sedermera den 16 november 1967 under-tecknat kontrakt angående uppdraget. Totalkostnaden, inklusive ersättning till underkonsult, anges i kontraktet till högst 250 000 kronor.

§ 26.

Fastighetsförvaltningen: H u v u d k o n t o r e t. Inom huvudkontorets fastighet i Stockholm har framdragits nya stigarledningar för växelström och i samband därmed har en del elektraler och gruppleddningar utbytts, allt för en kostnad av omkring 18 000 kronor inklusive konsultarvode. Vidare har utbetalts ca 8 000 kronor för vissa andra reparationsarbeten.

Vid sedelförstöringskontoret i Tumba har omfattande reparationer och kompletteringar utförts på förbränningsugnen med tillhörande filter och pumpar. Kostnaderna härför har uppgått till ca 42 000 kronor.

A v d e l n i n g s k o n t o r e n. Vid avdelningskontoren i Göteborg, Falun, Gävle, Halmstad, Härnösand, Jönköping, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Nyköping, Visby, Växjö, Örebro och Östersund, där avdelningskontoren är inrymda i riksbanken tillhöriga fastigheter, äger kontorsstyrelsen besluta om reparations- och ändringsarbeten å kontorsfastigheten intill ett belopp motsvarande 1 % av fastighetens taxeringsvärde, dock högst 10 000 kronor vid kontoret i Göteborg och högst 6 000 kronor vid övriga kontor.

Utöver de ändrings- och reparationsarbeten som kontorsstyrelserna låtit utföra med stöd av nyssnämnda bemyndigande har fullmäktige eller direktionen under året anvisat medel till dylika arbeten till belopp överstigande 5 000 kronor vid nedan angivna kontor.

Kontor	Kronor	Kostnaden avser huvudsakligen:
Göteborg	49 900	Förbättrade sanitära anordningar inom banklokaler- na samt reparationer inom två vaktmästarbostäder; anläggningskostnader för fastighetens anslutning till stadens fjärrvärmeverk samt reparation och mål- ning av yttertak.
Falun	34 100	Renovering av fastighetens fasader; målning i di- rektörsvåningen, m. m.
Halmstad	8 000	Vissa reparationsarbeten m. m. i direktörsvåningen och i en hyreslägenhet.
Karlskrona	42 000	Ändrings- och reparationsarbeten inom banklokaler- na.
Linköping	21 000	Anläggningskostnader för fastighetens anslutning till stadens värmeverk.
Luleå	15 900	Målningsarbeten m. m. i direktörsvåningen; vissa utvändiga reparationsarbeten.
Visby	10 400	Målningsarbeten m. m. i direktörsvåningen.
Växjö	11 500	Reparationer å yttertak och gårdsfasad.
Örebro	5 500	Reparation och målning av yttertaket; smärre repa- rationer i direktörsbostaden, m. m.
Östersund	7 500	Komplettering av värmeanläggningen samt vissa yttre reparationer.

I början av december 1967 skedde inflyttning i de lokaler, vilka riksbanken förhyr av Nya Systemaktiebolaget för avdelningskontoret i Västerås. Någon slutlig uppgörelse om kostnaderna (se § 26 i förra årets berättelse) för hyra och de för riksbankskontoret speciella anordningarna har ännu ej träffats med bolaget. För anskaffande av disk och annan inredning till lokalerna har ett belopp av 90 000 kronor ställts till förfogande.

§ 27.

Riksbankens industrier: Inom ramen för de treåriga avtalsuppgörelserna för den kollektivavtalsanställda arbetarpersonalen vid sedeltryckeriet och pappersbruket har lönerevision verkställt för pappersbruket den 15 februari och för sedeltryckeriet den 25 april 1967, avseende i båda fallen tiden den 1 februari 1967—31 januari 1968.

Sedeltryckeriet. Tillverkningen av sedlar har under år 1967 gått planenligt. Sålunda har i helrotationsmaskinen tryckts 10-, 50- och 100-kronorssedlar. Samtidigt har 5-kronorssedlar tryckts i andra tryckpressar under viss del av året. Den under året färdigställda kvantiteten uppgick till sammanlagt ca 117 miljoner sedlar.

Tryckeriets försäljning till andra avnämare än riksbanken har under året ökat avsevärt och uppgick till närmare 3 mkr (föregående år 1,8 mkr). Till största delen beror detta på ökade statliga leveranser.

Kostnaderna för sedeltryckeriets inköp av maskiner och inventarier avsedda för driften har under året uppgått till sammanlagt ca 220 000 kronor, varav huvuddelen eller sammanlagt ca 150 000 kronor utgjort kostnader för tre tryckpressar av märket Heidelberg.

På fastigheten har normalt underhåll gjorts. Bl. a. har den omkittning och målning av fönster, som påbörjades under sommaren 1966, slutförts. Sammanlagt har kostnaderna för fastighetsunderhåll under året uppgått till ca 60 000 kronor.

Sedeltryckeriets personal uppgick vid utgången av december månad 1967 till 32 tjänstemän samt 39 manliga och 33 kvinnliga kollektivavtalsanställda arbetare. Härtill kommer städningsspersonal, nattvakter och tillfälligt anställda m. fl. samt vid sedeltryckeriet tjänstgörande sedelräkningsbiträden, sammanlagt 14 personer. Hela personalstyrkan utgjorde sålunda 118 personer.

Utredningen rörande sedeltryckeriets framtida lokalisering är nu avlämnad och redovisas närmare nedan.

Pappersbruket. Under det gångna året har tillverkning av rullsedelpapper uppgått till ca 111,4 ton; motsvarande siffra föregående år var ca 100,1 ton. Under året har även tillverkats ca 25,9 ton arksedelpapper, därav ca 2,3 ton för särskilt ändamål. Under år 1966 tillverkades ca 36,8 ton arksedelpapper.

Priset på rullsedelpapper (för 100-, 50- och 10-kronorssedlar) har liksom under de sista fyra åren varit 15 kronor per kg, och priset för arksedelpapper (för 5-kronorssedlar) utgör likaledes oförändrat 11 kronor per kg.

Leveransvärdet för av pappers bruket under året levererat annat papper än sedelpapper har motsvarat brukets förväntningar och har uppgått till ca 4,6 mkr. Motsvarande värde för föregående år utgjorde ca 4,5 mkr. Den i förra årets berättelse omnämnda försvagade konjunkturen på svenska marknaden har karakteriserat även år 1967. Försäljningsarbetet har därför intensifierats och systematiskt inriktats mot en aktiv marknadsföring. Detta tillsammans med strävanden att finna ökade användningsområden för brukets specialiteter har möjliggjort försäljningsresultatet.

Vid utgången av år 1967 uppgick antalet i bruksdriften sysselsatta arbetare till 70 (69) därav 24 (25) kvinnliga, vartill kommer städningsspersonal. Siffrorna inom parentes anger motsvarande antal ett år tidigare. I övrigt var i bruksdriften engagerade 16 (17) tjänstemän och 7 (7) arbetsledare anställda hos AB Tumba bruk. Aktiebolagets verkställande direktör har fungerat som chef för pappersbruksdriften.

Beträffande investeringar i bruksdriften må nämnas att styrelsen för AB Tumba bruk beslutat inköpa en arkräkningsmaskin (ca 19 400 kronor), en programstyrd arkskärmaskin (ca 60 000 kronor) samt diverse maskinutrustning (till en sammanlagd kostnad av ca 75 000 kronor). Inköpen av förstnämnda båda maskiner har verkställts. Vidare är en ny massalösare till en beräknad kostnad av ca 100 000 kronor under installation. Investeringarna syftar till kontinuerligt underhåll och modernisering av bruksdriften.

Vidare har bolagsstyrelsen beslutat genomföra modernisering av bostadsbeståndet. Första etappen — som redan påbörjats — omfattar under det närmaste året ombyggnad av fem bostadsfastigheter till en beräknad sammanlagd kostnad av ca 725 000 kronor.

Vid årets ordinarie bolagsstämma med AB Tumba bruk den 27 juni 1967 omvaldes samtliga ordinarie styrelseledamöter.

De med anledning av riksdagens begäran om utredning angående *förflyttning av sedeltryckeriet till Tumba* (se BaU:s utl. 1964:47) av fullmäktige den 18 februari 1965 utsedda utredningsmännen — direktören vid AB Tumba bruk Lennart Schotte, direktören vid sedeltryckeriet Sven Gideon och kamreraren vid bruket Wilhelm Petri — har i september 1967 avlämnat betänkande med utredning i frågan. Företagsnämnden vid sedeltryckeriet har därefter meddelat sin uppfattning i ärendet. Fullmäktige avser att i skrivelse till bankoutskottet redovisa sina förslag i anledning av den verkställda utredningen.

§ 28.

För riktigheten av de å s. 38—42 lämnade sifferuppgifterna svarar bankkamrerarna Gerdt Richter och Rune Burestam, vilka undertecknat respektive kontrasierat riksbankens bokslut.

§ 29.

Inspektioner m. m.: Inspektioner av avdelningskontoren enligt 18 § andra stycket bankoreglementet har under år 1967 verkställts.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar har ägt rum av huvudkontorets kassor och förvaringsrum ävensom av sedeltryckeriets och Tumba bruks kassor.

Revision genom därtill av chefen för revisionsavdelningen utsedda tjänstemän har under året verkställts vid samtliga avdelningskontor.

Stockholm den 4 januari 1968.

KJELL-OLOF FELDT

ERIK WÄRNBERG

PER ÅSBRINK

TORSTEN BENGTON

YNGVE HOLMBERG

BIRGER NILSSON

SVEN WEDÉN

/ *Karin Winberg*

Valutastyrelsens berättelse

Till Herrar Fullmäktige i Sveriges Riksbank

Valutastyrelsen får härmed lämna följande berättelse för år 1967 angående sitt verksamhetsområde.

Förordnande gavs under året om fortsatt valutareglering intill den 1 juli 1968. Förlängningen av valutaförfattningarna skedde utan ändring i dessa.

I huvudsak har nedan nämnda ändringar genomförts i tillämpningsbestämmelserna.

I samband med devalveringen av det engelska pundet och vissa andra valutor i november 1967 vidtogs två åtgärder. I syfte att i det uppkomna läget kunna löpande övervaka utbudet av utlandsägda svenska värdepapper lydande på svenska kronor beslöt styrelsen att tills vidare upphäva den sedan hösten 1964 gällande generella dispensen från förbudet att utan riksbankens medgivande återköpa dylika värdepapper från utlandet. Samtidigt förklarades att riksbanken var beredd pröva framställningar i enskilda ärenden om dylika återköp. Ytterligare föreskrevs att gränsen för de smärre betalningar som finge göras utan avseende å ändamålet därmed skulle sänkas från 500 kronor till 100 kronor. Ändringen föranleddes av att dispensen i växande utsträckning utnyttjats för betalningar av kapitalnatur.

Svenska större banker har under senare år i ökad omfattning kommit att delta i placeringen av internationella obligationslåneemissioner. Möjlighet har beretts dessa banker att — inom ramen för de belopp som normalt tillfaller dem i ifrågavarande försäljningskonsortier — själva övertaga obligationer lydande på utländsk valuta för senare placering i utlandet, varvid dock placeringen skall vara slutförd senast inom ett år från övertagandet. Dylika vanligtvis temporära förvärv har tidigare kunnat ske endast genom motsvarande försäljning till utlandet ur bankernas innehav av värdepapper lydande på utländsk valuta.

Vidare må nämnas att styrelsen beslutat medgiva importörer, som har att avlämna ett stort antal inköpsanmälningar för varubetalningar och/eller för vilka det av redovisningstekniska skäl kan vara praktiskt, att använda ett förenklat redovisningssätt för sina importbetalningar.

Under året lämnade tillstånd till finansiell upplåning utomlands, direkta investeringar i utlandet samt utländska direkta investeringar i Sverige framgår av bifogade tabeller, som även återger motsvarande uppgifter för vissa tidigare år.

Tillstånden till *finansiell upplåning utomlands* uppgick 1967 till 791 mkr, vilket belopp är avsevärt lägre än de närmast föregående årens. Minskning regi-

streras för samtliga i tabell 1 förtecknade lånekategorier utom för lån avsedda för finansiering av investeringar i utlandet och är särskilt märkbar ifråga om varvens och de utländska dotterbolagens upplåning. Utvecklingen var sålunda ej helt enhetlig och kan ha påverkats av flera faktorer, inklusive valutarestriktionerna, men den förhållandevis låga totalsiffran synes naturlig med hänsyn till det lätta kreditmarknadsläge som övervägande rått under året i Sverige.

Tillstånd till *direkta investeringar i utlandet* lämnades under året för 877 mkr. Beloppet är som framgår av tabell 2 det högsta som förekommit under den tid statistiken omfattar. I likhet med de tre närmast föregående åren svarade EEC för det största beloppet, 274 mkr, varav 148 mkr föll på Västtyskland. Tillstånden för EFTA uppgick till 258 mkr, varav 190 mkr hänförde sig till de nordiska länderna och 37 mkr till Storbritannien. Siffran för u-länderna, 189 mkr, var 1967 högre än något tidigare år och fördelade sig med 21 mkr på Europa, 3 mkr på Afrika, 21 mkr på Asien samt 144 mkr på Latinamerika.

Investeringstillstånden avseende försäljningsföretag ökade relativt starkt under 1967 men låg som andel av totalbeloppet vid ungefär samma nivå (15 %) som under de båda föregående åren (tabell 3). Beloppsmässigt visade även nyetablerade försäljningsföretag en markant ökning jämfört med tidigare redovisade år. Totalt sett nedgick emellertid nyetableringarna något såväl ifråga om belopp som antal jämfört med 1966. Utvecklingen över en längre tidsperiod har dock varit ojämn.

Tillstånden till *direkta investeringar i Sverige från utlandets sida* uppgick under 1967 till 584 mkr, vilket belopp är relativt högt i jämförelse med flertalet tidigare år men understiger siffran för 1966, 654 mkr, och 1963, 757 mkr (tabell 4). I jämförelse med 1966 ökade Nordamerika ytterligare något utöver det för nämnda år förhållandevis höga beloppet, medan såväl EFTA som EEC minskade relativt starkt.

Ifråga om totalbeloppets fördelning på försäljningsföretag och »övriga företag» övervägde de senare för 1967 till skillnad från de tre tidigare åren (tabell 5). Förändringen hänförde sig till Nordamerika och EFTA och sammanhänge med vissa oljebolags investeringar i annan verksamhet än distribution. Det förhållandet att oljebolagens investeringar stötvis registreras i statistiken med stora belopp förklarar i betydande utsträckning såväl kastningarna i siffrorna av nyssnämnda slag som växlingarna i de totala årssiffrorna.

Vad beträffar nyetableringarna i Sverige låg antalet vid samma höga nivå som det nådde under 1966, medan totalbeloppet avsevärt minskade.

På valutastyrelsens vägnar:

Sven Joge

/L. Olofsson

Stockholm den 2 januari 1968

Tabellbilaga

Tabell 1. Tillstånd till finansiell upplåning utomlands 1962—1967.

Tabell 2. Tillstånd till direkta investeringar i utlandet 1955—1967 med fördelning på ländergrupper.

Tabell 3. Tillstånd till direkta investeringar i utlandet 1964—1967. Verksamhetstyp och nyetableringar.

Tabell 4. Tillstånd till direkta investeringar i Sverige från utlandets sida 1960—1967 med fördelning på ländergrupper.

Tabell 5. Tillstånd till direkta investeringar i Sverige från utlandets sida 1964—1967. Verksamhetstyp och nyetableringar.

Statistiken över direkta investeringar avslutas årsvis medio december.

EFTA: Danmark, Finland, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Österrike.

EEC: Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Västtyskland.

Nordamerika: Canada, USA.

U-länder: enligt OECD:s förteckning.

Försäljningsföretag: Företag vilkas ändamål enbart är försäljning av som regel svenska exportvaror utomlands respektive utländska i Sverige.

Övriga företag: Företag av skiftande art: beloppsmässigt överväger utvinnings-, tillverknings- och sammansättningsföretag (produktionsföretag).

Tabell 1. Tillstånd till finansiell upplåning utomlands 1962—1967

Mkr

	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Svenska redares lån	98	97	129	279	168	134
Svenska varvs lån	151	36	435	297	284	72
Övriga svenska exportindustriers lån	18	0	13	83	116	47
Lån för finansiering av investeringar i utlandet	46	5	106	27	52	244
Utländska bolags lån till dotterbolag i Sverige	296	561	235	245	400	288
Övriga lån	6	3	33	70	47	6
Totalt	615	702	951	1 001	1 067	791

Tabell 2. Tillstånd till direkta investeringar i utlandet 1955—1967

Mkr

År	EFTA	EEC	Nordamerika	U-länder	Övriga	Totalt
1955	28,5	28,6	11,8	62,5	5,3	136,7
1956	16,2	29,7	20,1	63,5	6,1	135,6
1957	38,2	43,1	46,4	61,3	2,3	191,3
1958	19,5	40,1	18,4	88,1	3,2	169,3
1959	33,2	162,2	62,7	91,8	6,4	356,3
1960	62,9	65,1	9,0	149,8	1,6	288,4
1961	57,5	78,4	12,0	183,2	14,7	345,8
1962	158,9	154,6	51,9	67,3	21,8	454,5
1963	174,6	79,4	9,9	119,6	7,3	390,8
1964	227,3	278,1	80,0	156,8	4,7	746,9
1965	127,2	203,8	46,7	136,5	23,4	537,6
1966	163,3	244,2	144,9	166,8	16,1	735,3
1967	258,3	273,9	124,4	188,8	31,6	877,0
Summa	1 365,6	1 681,2	638,2	1 536,0	144,5	5 365,5 ¹

¹ Fr. o. m. år 1961 inkluderas i beloppen även upplåning i utlandet för investering därstädes.

Tabell 3. Tillstånd till direkta investeringar i utlandet 1964—1967

Verksamhetstyp och nyetableringar

Mkr

	1964		1965		1966		1967	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
<i>Totalt</i>		746,9		537,6		735,3		877,0
försäljningsföretag ..		72,0		79,8		101,1		137,0
övriga		674,9		457,8		634,2		740,0
därav nya under året	275	418,5	232	108,3	283	256,3	255	238,2
försäljningsföretag ..	126	13,8	116	14,5	144	16,4	125	31,7
övriga	149	404,7	116	93,8	139	239,9	130	206,5
Härav:								
<i>EFTA</i>		227,3		127,2		163,3		258,3
försäljningsföretag ..		31,3		37,4		49,6		67,1
övriga		196,0		89,8		113,7		191,2
därav nya under året	140	153,2	111	19,0	156	91,6	137	77,0
försäljningsföretag ..	75	9,2	62	7,6	90	8,5	71	17,6
övriga	65	144,0	49	11,4	66	83,1	66	59,4
<i>EEC</i>		278,1		204,5		244,2		273,9
försäljningsföretag ..		11,3		18,1		20,8		27,9
övriga		266,8		186,4		223,4		246,0
därav nya under året	74	147,3	56	31,3	65	39,0	57	88,4
försäljningsföretag ..	33	3,1	29	2,2	29	4,3	31	2,6
övriga	41	144,2	27	29,1	36	34,7	26	85,8
<i>Nordamerika</i>		80,0		46,7		144,9		124,4
försäljningsföretag ..		3,9		12,3		11,3		27,5
övriga		76,1		34,4		133,6		96,9
därav nya under året	9	60,7	16	5,6	15	104,6	13	10,9
försäljningsföretag ..	5	0,2	13	2,6	6	0,9	10	10,0
övriga	4	60,5	3	3,0	9	103,7	3	0,9
<i>U-länder</i>		156,8		135,8		166,8		188,8
försäljningsföretag ..		24,7		11,7		13,9		13,8
övriga		132,1		124,1		152,9		175,0
därav nya under året	48	53,8	43	35,3	41	20,9	41	60,2
försäljningsföretag ..	11	0,9	8	1,8	16	2,7	11	1,3
övriga	37	52,9	35	33,5	25	18,2	30	58,9

Tabell 4. Tillstånd till direkta investeringar i Sverige från utlandets sida
1960—1967

År	Mkr				Totalt
	EFTA	EEC	Nordamerika	Övriga	
1960	91,4	9,9	33,0	0,1	134,4
1961	49,9	48,5	68,0	0,1	166,5
1962	247,4	46,9	27,1	0,5	321,9
1963	358,9	39,2	354,6	4,0	756,7
1964	138,0	53,5	155,5	12,9	359,9
1965	175,6	30,7	112,9	0,6	319,8
1966	189,5	131,0	333,2	0,6	654,3
1967	119,0	93,4	362,1	9,7	584,2
Summa	1 369,7	453,1	1 446,4	28,5	3 297,7

Tabell 5. Tillstånd till direkta investeringar i Sverige från utlandets sida
1964—1967

Verksamhetstyp och nyetableringar

	Mkr							
	1964		1965		1966		1967	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
<i>Totalt</i>		359,9		319,8		654,3		584,2
försäljningsföretag ..		206,0		197,3		427,9		242,2
övriga		153,9		122,5		226,4		342,0
därav nya under året	126	90,4	102	40,9	149	197,7	141	69,3
försäljningsföretag ..	70	24,0	66	22,5	83	142,5	85	9,4
övriga	56	66,4	36	18,4	66	55,2	56	59,9
Härav:								
<i>EFTA</i>		138,0		175,6		189,5		119,0
försäljningsföretag ..		103,2		121,0		164,3		29,4
övriga		34,8		54,6		25,2		89,6
därav nya under året	75	27,0	50	8,2	82	43,1	73	19,8
försäljningsföretag ..	38	1,9	33	2,3	48	28,3	47	3,7
övriga	37	25,1	17	5,9	34	14,8	26	16,1
<i>EEC</i>		53,5		30,7		131,0		93,4
försäljningsföretag ..		10,9		16,6		21,7		68,0
övriga		42,6		14,1		109,3		25,4
därav nya under året	21	39,1	21	15,0	26	15,9	28	4,1
försäljningsföretag ..	13	1,1	14	11,1	17	7,6	21	3,3
övriga	8	38,0	7	3,9	9	8,3	7	0,8
<i>Nordamerika</i>		155,5		112,9		333,2		362,1
försäljningsföretag ..		79,4		59,1		241,8		144,9
övriga		76,1		53,8		91,4		217,2
därav nya under året	28	23,4	29	17,1	39	138,0	31	36,1
försäljningsföretag ..	17	20,5	18	8,5	18	106,6	15	2,4
övriga	11	2,9	11	8,6	21	31,4	16	33,7

Riksbankens Jubileumsfond

Till fonden inflöt under 1967 räntor till ett nettobelopp av 19 287 143 kronor 53 öre. Omkostnaderna uppgick till 275 762 kronor 84 öre, varigenom fondens nettointäkt kom att utgöra 19 011 380 kronor 69 öre. Under året beviljade fonden anslag på tillsammans 14 410 481 kronor. Under dessa och tidigare beviljade anslag utbetalades 10 933 937 kronor 41 öre.

Under året upplupna men ej uppburna räntor har ej bokförts.

Fondens ställning per den 31 december 1966 och 1967 framgår av följande balansräkning. De ursprungligen övertagna obligationerna har upptagits till de bokföringsvärden varmed de överfördes till fonden och de därefter tillkomna obligationerna till de faktiska inköpsvärdena.

Balansräkning

per den 31 december 1966 och 1967

<i>Tillgångar</i>	1966	1967
Skattkammarväxlar	—	1 650 000:—
Obligationer utfärdade av Svenska staten	126 402 250:—	126 402 250:—
Hypoteksinrättningar	141 716 500:—	141 651 500:—
Kommuner	20 116 750:—	20 116 750:—
Industrier	25 711 100:—	32 261 100:—
Checkräkning i riksbanken	3 056:78	32 751:84
Postgiro	88 779:16	1 250:03
Kassa	222:65	500:—
	<hr/> Kr 314 038 658:59	<hr/> Kr 322 116 101:87
 <i>Skulder</i>		
Kapitalkonto	282 708 420:96	282 708 420:96
Beviljade, ej utbetalda anslag	14 773 616:—	18 250 159:59
Disponibla medel:		
Ingående behållning ..	17 133 990:96	16 556 621:63
Avgår: Beviljade anslag	18 620 456:—	14 410 481:—
Tillkommer: Årets nettointäkt	18 043 086:67	19 011 380:69
Utgående behållning ..	16 556 621:63	21 157 521:32
	<hr/> Kr 314 038 658:59	<hr/> Kr 322 116 101:87
 <i>Vinst- och förlusträkning</i>		
 <i>Utgifter</i>	1966	1967
Omkostnader	290 696:85	275 762:84
Fondens nettointäkt	18 043 086:67	19 011 380:69
	<hr/> Kr 18 333 783:52	<hr/> Kr 19 287 143:53
 <i>Inkomster</i>		
Räntointäkter netto	Kr 18 333 783:52	Kr 19 287 143:53